د خالق او مخلوق

ترمنځ دواسطی پیژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پیشتو ترجمه

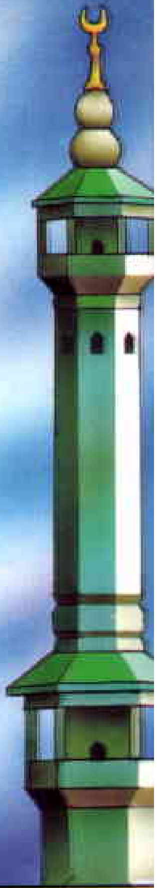

Kingdom of Saudi Arabia

The Cooperative Office For Call And Guidance To Communities at Um Al-Hammam

Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation

Tel. 4826466 / 4884496 Fax 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

Pustu

28

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

الواسطة
بين الخالق والمخلوق

تأليف

شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

(بلغة البشتو)

المملكة العربية السعودية

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحما

تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشـ

ت: ٤٨٢٦٤٦٦ / ٤٨٨٤٤٩٦ فاكس ٤٨٢٧٤٨٩ - ص.ب ٣١٠٢١ الرياض ٤٩٧

بشتو

٢٨

(c) ketabton.com: The Digital Library

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ

«سورة النمل: ٥٩»

دخالق او مخلوق

ترمنځ دواسطې پيژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پښتو ترجمه

مؤلف: شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

«٦٦١ - ٧٢٨هـ ق»

ژباړن: قاضي محمد شعيب «صافى»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ⓒ المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

ابن باز ، عبد العزيز بن عبدالله

الواسطة بين الخالق والمخلوق .ـ حائل .

٩٦ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١- العقيدة الاسلامية ٢- الايمان (الاسلام) أ- العنوان

ديوي ٢٤٠ ١٨ / ١٨٦٥

رقم الايداع ١٨٦٥ / ١٨

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

دكتاب نوم : دخالق اومخلوق ترمنځ دواسطې پېژندل

مؤلف : شيخ الاسلام احمد بن عبد الحليم بن عبد السلام ابن تيميه رح ٦٦١ - ٧٢٨ هـ ق

ژباړن : قاضي محمد شعيب (صافي)

ناشر : مكتبة الامام محمد بن اسماعيل البخاريؒ جهانګيرآباد نمبر ٣ شيخ وله پشاور پاکستان .

دچاپ نېټه ٤ / جمادى الثانى ـ ١٤١٥ هـ ق

دچاپ شمير (١٠٠٠) ټوکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

د موضوع سرلیک (عنوان) — مخ

د ژباړن سریزه — الف

د مصنف لنډه پیژندنه — ج

د خپرونکی سریزه — ۱

د الله (ج) او بندګانو ترمنځ د واسطې معنی — ۱۸

چاچې قرآن ولوستلو او عمل یې ورباندې وکړ ... — ۲۰

رسولان د الله او بندګانو ترمنځ د احکامو رسولو په برخه کښې واسطې دي — ۲۴

غیر مشروع واسطه — ۲۹

فرښتو او انبیاؤ سره د تکلیف لرې کولو واک نشته — ۳۱

په الوهیت سره د فرښتو او انبیاؤ نیول کفر دی — ۳۳

علماء د رسول الله صلی الله علیه وسلم او امت ترمنځ یې یواځې د اسلام .... — ۳۵

د خلقو او پاچایانو ترمنځ واسطې په درې ډوله دي — ۳۹

شفاعت د الله پاک د اذن پورې اړه لري — ۴۳

داعي په حق کښې د اعلی له طرفه دعا غوښتل او دغه راز بالعکس — ۵۳
دواړه مشروع طریقې دي.

د داعي او مدعو له دواړو ته ګټه رسوی — ۵۷

په الله باندې توکل او یواځې د الله نه څخه ویره او امید ساتل د
توحید څخه عبارت دی. — ۶۶

هغه اشیاء چې الله پیدا کړي دي انکار ترې نشي کیدای. — ۷۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دَ ژباړن سریزه

نحمده ونصلی علی رسوله الکریم، اما بعد:
دا ښکاره او یقیني خبره ده چې د انسان
د خلقت او پیدا ایښت څخه اصلي مقصد هم دا دی
چې دی به د الله تعالی عبادت او بندګي کوي، او
د سورة ذاریات دغه مبارک ایت ﴿وَمَا خَلَقْتُ
الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾، دد ې مدعی د ثبوت
یو څرګند دلیل دی، څکه په دغه مبارک آیت
کښې الله تعالی فرمایلی دي: او نه دی پیدا کړي ما
پیریان او انسانان مګر ددې لپاره مې پیدا کړي
دي چې ځما عبادت وکړي. او انسان هله د کمال
مرتبې ته رسیږي چې د الله تعالی په عبادت او
بندګۍ کښې د الله پاک د حکمونو مطابق په سمې او
حقیقي معنی سره عبد جوړ شي.
همدا رنګه په دې کښې هم شک نشته چې
انسان یو معزز او مکرم مخلوق دی. او لکه چې
الله پاک فرمایي: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيْ آدَمَ وَحَمَلْنَا
هُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ..... الایه (۱)

(۱) اسراء: (۷۰) =

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځنګه کښې د نورو مخلوقاتو په نسبت سره په جسمي او معنوي لحاظ د نورو صفتونو لرونکې او د ژباتو ځانګړتیاوو څښتن دی، چې په دغو ټولو ځانګړتیاوو او صفتونو کښې یې بیا عقل د پام وړ امتیازي صفت دی چې الله (ج) په ده باندې د هغې پېرزو نه کړې ده.

اما بیا هم انسان د عقل او نورو خصوصیاتو په لرلو سره نشي کولای چې د الله پاک د بندګۍ او عبادت اقسام او همدارنګه د عبادت کولو کیفیت او طریقه و پېژني او بیا په هاغه طریقه باندې د خپل خالق په وړاندې په عبادت کولو باندې مشغول شي، او عبادت یې د الله تعالی د رضا حاصلولو سبب وګرځي، او بالاخره بیا هغو جنتونو ته د ننوتلو جوګه شي د کومو وعده چې الله پاک د نیکانو او مطیعو بندګانو سره کړې ده.

پس د همدغه ضرورت له مخې الله پاک انبیاء علیهم السلام را ولیږل، ترڅو د وحې په رڼا کښې انسانانو ته لار ښوونه وکړي او همدوی په دنیا کښې د هدایت حاصلولو په برخه کښې د یوازنۍ

= او یقیناً عزت ورکړی دی موږ

اولاد د آدم (ع) ته او سواره کړي دي موږ د دوی لره په وچه او دریاب کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرجع په توګه سره د پېژندل شي.

د اسلامي امت ستر لارښود محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم په ټولو انبياؤ کښې اخرني او غوره پيغمبر دی او کوم کتاب چې په ده باندې نازل شوی دی هغه د ټولو اسماني کتابونو په نسبت جامع او اکمل دی، او شريعت يې کامل او مکمل دی.

پس په دغه کامل او مکمل شريعت کښې خلقو ته د دې موقع نه ده ورکړل شوې چې د وی په شرعي امورو کښې د شرعي اصل څخه پرته، د عقل او فاسد قياس څخه کار واخلي. ولې متاسفانه بيا هم ډيو زيات شمير خلق د وسيلې متعلق په دې عقيده دي چې الله پاک ته د ذواتو فاضلو واسطه کول يو ضروري او لازمي امر دی! دوئ په دې برخه کښې د خپل ناقص عقل او فاسد قياس څخه کار اخلي او وايي:

دلته په دنيا کښې د حکومتونو تعامل او طرز العمل داسې دی چې کله واليانو، وزيرانو او نورو دولتي مشرانو ته غوښتنليکونه يعنې عرائض د واسطو د سفارش نه پرته د عارضينو له خوا نيغ په نيغه وړاندې شي، نو بيا کله داسې وي چې هغه هيڅ د مسؤل مقام د پام لاندې راځي نه، او کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې دي چې د عارض په کته په کښې کوم مثبت او اغيز من اجراءات صورت نه نيسي، دغه راز دوئ وايي: کله چې څوک واسطه و نه لري نو صدراعظم، رئيس جمهور او پاچا ته يې په يواځې ځان ورتلل که ناشونې نه وي نو د زياتو مشکلاتو څخه خالي هم نه وي.

همدارنګه دوی وايي: کله چې يو سړی صدراعظم، رئيس جمهور او يا پاچا ته د واليانو او يا وزيرانو په واسطه سره خپله عريضه او غوښتنليک ور وړاندې کړي نو ذکر شوي دولتي مسؤلين بياد خپلو واليانو او وزيرانو په خاطر سره د دغه سړي عريضې او غوښتنليک ته نسبةً زيات اهميت ورکوي.

دوئ د خپلو دغو خود ساخته مقدمو په تعقيب وايي: عوام الناس يعني عادي خلق په دې خاطر چې ګناه کاران دي نو د حاجتونو د پوره کولو او د خپلو ستونزو او مشکلاتو د رفع کولو په برخه کښې ور له په کار دي چې ذوات فاضله، يعني اوليايي کرام نيکان بندګان واسطه کاندې چې د الله پاک د دربار ته يې غوښتنې وړاندې کړي.

دوئ بيا د همدغه اتکال او مزخرف اعتقاد پر بنياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولیایی کرامو او نیکانو بندګانو قبرونو او مزارونو ته ور د دومي او د غیر مشروع اعمالو او اقوالو مرتکب کړي.

د (الواسطة بین الحق والخلق)، په نوم رساله چې پښتو ژباړه (ترجمه) یې ستاسې په وړاندې قرار لري، داسلامي دعوت د یو ځلکښن، مبارز او مجاهد شخصیت شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله لخوا د دغه ډول واسطې نیولو د څرنګوالي یعنې مشروعیت او عدم مشروعیت په برخه کښې د قرآن کریم او نبوي احادیثو په رڼا کښې په ډیره مدلله توګه سره لیکل شوې ده، او د دغه مسئلې د وضاحت او روښانه کولو په لړ کښې یوه ډیره قیمتي او ارزښت ناکه رساله ده، او لکه چې محمود مهمند وایي: ددې وړده چې په طلاؤ سره ولیکل شي او په اسلامي ټولنه کښي د عمل او عقیدې د اصلاح په باب د استفادې وړ وګرځي، که لوستونکي د مطالعې په مهال ځنګله کینه او تعصب شاته وغورځوي نو حتما به ورته دا څرګنده مبالغه نه بلکښې حق او حقیقت ثابت او معلوم شي.

ګرانو لوستونکو! ځلکښې لدې چې د نوموړې رسالې په ژباړه باندې پیل کوم لازمه ګڼم چې لومړۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

درانه دکتاب مؤلف شیخ الاسلام ابن تیمیه رح په لنډ ډول سره درو وپیژنم او بیا مو د یو څه وخت لپاره د څیړونکي په سریزه (مقدمه) کښې چې په خپل ذات کښې یوه ارزښتناکه او ګټوره لیکنه ده مشغول وساتم، او دا په دې خاطر چې په آینده کې په مینه او رغبت سره خپلې مطالعې ته دکتاب تر پایه پورې ادامه ورکړئ.

په پای کښې ستاسو توجو دې ټکي ته اړوم چې د څیړونکي سریزه له دې امله چې اوږده وه نو جلا شمیره ورته ورنه کړل شوه او د شیخ د خپلې لیکنې سره یې تسلسل په نظر کښې ونیول شو چې په دې ترتیب سره تر (۱۷) مخه پورې سریزه ده او بیا د (۱۸) مخ څخه زموږ د ترجمې منتخب کتاب شروع کیږي.

پس دا دی زه د وعدې مطابق په لومړي مقصد پیل کوم او د الله تعالی څخه سوال کوم چې موږ ټولو مسلمانانو ته په صراط مستقیم باندې چې د منعوم علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضآلین لاره ده تللو توفیق راکړي.

وصلی الله تعالی علی محمد و آله وصحبه اجمعین

قاضي محمد شعیب. کنړ افغانستان.

۸/۳/۱۴۱۵ هـ ق.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَمُصنف لنډه پېژندنه

دده نوم شیخ الاسلام تقي الدین ابو العباس احمد ابن عبد الحلیم بن عبد السلام بن عبد الله بن الخضر بن محمد بن تیمیّة الحراني الدمشقي دی.

تیمیّة دده نیایي نوم وو چې اصلاً دده د جد اعلیٰ (محمد) مور وه او په خپله زمانه کښې یوه داسې عالمه، واعظه او تقویٰ داره ښځه وه، چې په خپل فامیل او سیمه کښې یې په علم، پوهه، ذکاوت او تقوی کښې ساری نه درلوده او بیا دهغې د اولاد په سلسله کښې تیمیه د هغه چالپاره تخلص وګرځید لو چې دهغې سره یې په علم او ذکاوت کښې مشابهت او ورته والی درلوده.

شیخ الاسلام ابن تیمیه رح په ۶۶۱ هـ ق کال کښې د ربیع الاول د میاشتې په (۱۰) نېټه د حران په ښار کښې زیږیدلی دی، او کله چې تاتاري یرغلګرو فوځونو په ۶۶۷ هـ ق کال کښې په حران باندې یرغل وکړ نو شیخ د شپږ (۶) کلونو په عمر وو چې والد صاحب یې رک او د کورنۍ نورو غړي د ځان سره واخستل، او دمشق ته مهاجر شول؛ دده په دمشق کښې خپلې زده کړې ته چې په حران کښې یې پیل کړې وه ادامه ورکړه، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډه موده کښې يې خپل تحصيلات پای ته ورسول.
څرنګه چې نوموړی د لوړ استعداد، قوی حافظې او اعلی زکاوت څښتن و، نو له دې کبله د خپل تحصيل په دوران کښې د هر فن په زده کړه کښې د ټولو همدرسو اندېوالانو، او ملګرو په نسبت سره ممتاز حيثيت او مقام درلوده، دده به خپل درس په داسې توګه حافظې ته سپارلو چې کله به ترينه کوم ملګری او يا استاذ پوښتنه وکړه نو دده به ورته خپل ټول درس په داسې ترتيب سره تير که لکه څنګه چې به يې استاذ درس ورکړی و، همدا وجه وه چې ټولو استاذانو به يې ستاينه او صفت کاوه او ملګرو به يې د ده د خدائ ورکړی استعداد په برخه کښې حسد مشروعه يعنې غبطه درلوده.
شيخ الاسلام ابن تيميه رح د هغو رښتنو او واقعي علماؤ او مجاهدينو له جملې څخه دی چې د دعوت الی الحق په ميدان کښې يې په ژبه، قلم او توره سره د جهاد وظيفه ترسره کړيده، او خپل مسؤليت يې د خپل وس مطابق په پوره ايمان داری او خلوص سره رفع کړی دی.
د دعوت بنيادي مقصد يې د شرک او بدعاتو رد د الله تعالی وحدانيت او يووالی ته د خلقو رابلل، او په اسلامی ټولنه کښې د رسول الله صلی الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سنتو او طریقو معمول گرځول وُ، او په دغه لاره کښې دی د الله پاک نه پرته د بل چا څخه نه ویریده او نه یې ورله پروا ساتله .

ابن تیمیه رح د اسلام په تاریخ کښې د دعوت او جهاد په لاره کښې هغه ځلانده څیره ده چې خپل ټول عمر یې د علم په تحصیل، تدریس، تالیف، او د دین څخه د دفاع، او د اسلام د دښمنانو په مقابل کښې په قتال او جګړه کښې تیر کړی دی، او په دغه برخه کښې یې داسې ستونزې او کړاوونه گاللی دی چې تاریخ به یې تر قیامته هیر نه کړي .

دی په خپل عمر کښې بیسیاره علمي ځواک خاوند وُ الله پاک ورته په خپله مهربانۍ سره داسې علم او پوهه ورکړی وه چې د عقل خاوندان ورته حیران پاتې وُ .

حافظ عمر بن علي البزار لیکلي دي چې یوه ورځ دی د دې حدیث متعلق (لَعَنَ اللّٰهُ الْمُحَلِّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ) وپوښتل شو نو دی په دې اړه داسې مفصل بحث وکړ چې یو لوی ټول کتاب ترینه جوړ شو .

ده دا هم لیکلي دي چې د تعجب ور خبره دا ده چې شیخ یو زیات شمیر لوی او کوچني کتابونه په زندان کښې په داسې حال کښې تصنیف کړي دي چې د مطالعې لپاره ورسره هیڅ کتاب موجود نه وُ، او بیا هم ده له یاد څخه په خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تالیفاتو کښې ټول هغه څه ذکر کړی دی کوموته چې ضرورت وو، د مثال په توګه احادیث، آثار، د علماؤ اقوال د محدثینو او مؤلفینو او د دوی د تالیفاتو نومونه یې په تفصیل سره بیان کړی او لیکلی دی.

د غه راز د ټولو هغو کتابونو نومونه په کوموکښې چې د غه احادیث، آثار او د علماؤ او محدثینو اقوال ذکر دی، په فصل او باب سره په ګوته کړی دی، او چې کله د غه تصانیف د څیړونکو لخوا د مطالعې لاندې نیول شوی دی نو الحمدلله غلطی په کښې منده نه دی شوی نه ده.

امام ذهبي لیکلی دی چې شیخ الاسلام ابن تیمیه لکه څنګه چې د صحابه ؤ او تابعینو د راؤ او مسلکونو په باب کافي معلومات او اګاهي درلوده، د غه راز یې د څلورو مشهورو مذهبونو متعلق هم داسې مطالعه لرله چې کله به ترینه په کومه مسأله کښې پوښتنه وشوه نو ده به وخت په د غه مسئله کښې د څلورو اړه مذاهبو اقوال په تفصیل سره مدلل بیان کړل.

ذهبي دا هم لیکلی دی چې ده د قرآن او سنت په استناد سره په ډیرو مسائلو کښې داسې فتواګانې ورکړې دی چې هغه په څلورو مذاهبو کښې وجود نه لري د غه ټول دلیلی دی چې نوموړی هیڅ کله دکوم معین او تاکلي مذهب پر اساس فتوی نه ده ورکړې بلکښې د هغه دلیل پر بنیاد یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکم کړی چې د ده په نزد «صحیح» سنتی ثابت شوی دی. ذهبی
وایی په دی برخه کښی د ده مقصد د رسول الله صلی الله
علیه وسلم سنت او د سلف صالحینو طریقه ژوندی کول او رواجول ؤ.

علامه کمال الدین ابن زملکانی ویلی دی:

کله چې به د ده (شیخ الاسلام ابن تیمیة رح) نه د علم په یو فن
کښی سوال وشو او ده به په بحث شروع وکړه، نو آوریدونکی
اولیدونکی به داسی گمان کاوه چې گنی دی د دی فن څخه پرته
په بل فن باندی نه پوهیږی او داسی ګڼله چې بل هیڅوک
د ده په شان په دی فن کښی معلومات نه لری.

د شیخ د علمی مجلس د حاضرینو جملی څخه د ابن الدوری
په نوم یو عالم وایی: د شیخ څخه یوه ورځ یو یهودی په
شعر سره چې (۸) آته بیتونه جوړ یدل د قدر په باره کښی
پوښتنه وکړه، پس شیخ لږه شیبه سکوت اختیار که او بیا یې
په لیکنه باندی شروع وکړه، مونږ داسی گمان کاوه چې گنی په
نثر سره به یی ځواب نوشته کوی، ولی ده چې کله لږ وخت
روسته حاضرینو ته ځواب آورولو نو ومو لیدل چې تقریبا
(۱۸۴) بیتونه یی د سوال د اشعارو د بحر او قافیی مطابق
لیکلی ؤ او د ټولو علومو او فنونو رعایت پکښی په کامله
توګه شوی ؤ.

د شیخ الاسلام ابن تیمیة رح د مناقبو د لیکونکو د جملی څخه
حافظ عمر بن علی البزار متوفی ۷۴۹ ه په خپل تالیف «الاعلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلیة فی مناقب ابن تیمیة رح، کښې لیکلي دي: شیخ به د رسول
الله صلی الله علیه وسلم ذکر او یادونه د صلی الله علیه وسلم څخه پرته
بیخي نه کوله او ځان دی په الله ج باندې مشروی چې ما د رسول الله
صلی الله علیه وسلم د تعظیم، درناوي او اتباع په برخه کښې د ده څخه
زیات بل څوک نه دی لیدلی، ځکه چې کله به په یوه مسئله
کښې کوم حدیث موجود و او دې به په دې پوه شو چې
دا بل حدیث په ذریعه سره نه دی نسخه شوی، نو هغه
حدیث به یې معمول بها ګرځولو او د هغه حدیث په تقاضا به یې
فیصله او فتوه صادره وله او د نورو خلکو تا تو څخه به یې
د بد هیڅ چا قول ته که هر څوک به و د کوم التفات نه کاوه.

شیخ د تالیف او تصنیف په ساحه کښې خاص او ځانګړی
مهارت درلوده. او همدغه وجه ده چې تالیفات یې وار په
او غټ د مورخینو او حفاظو په قول سره د یو زر ۱۰۰۰ څخه زیات
حساب شوي دي.

حافظ ابن قیم، حافظ ابن کثیر، حافظ ابن قدامه، او
حافظ ابن ذهبي د ده مشهور د شاګردان دي، او د دغه پر ډول
علمي شخصیتو نو د ذل او جامعي ته وړاندي کول د ده د علمي
پیاوړتیا د جوته ونې په برخه کښې یو څرګند دلیل دی.

حافظ ابن کثیر په البدایه والنهایه، کښې لیکلي دي
چې شیخ الاسلام ابن تیمیه رح د (۷۲۸) ه کال د ذی القعدی د
میاشتې په (۲۰) نیټه د دوشنبې د شپې سحر مهال یعنې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا صادق د راختلو په وخت په زندان کښې څېله روح څپل حقیقي مالک ته په داسې حال کښې وسپارله چې په زندان کښې یې د دښنه قرآن کریم اتیا ٨٠ ځله ختم کړی وُ، او په اتیایم ٨٠ وار سره د سورة قمر اخرنی آیاتو نو (اِنَّ الْمُتَّقِیْنَ فِیْ جَنّٰتٍ وَّ نَهَرٍ ۝ فِیْ مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِیْكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝) ته رسیدلی وُ چې بیا د سورة رحمٰن د اول څخه متباقی قرآن مجید دوه مشهورو شیخانو: عبدالله بن المجد او عبدالله الزرعی الضریر چې شیخ رحمه الله به د دوی قرأت په پیرخوښولو په همدغه ورځ ده ته د غسل ورکولو څخه مخکښې ختم کړ.

څنو مورخینو لیکلې دی چې د شیخ ؒ په جنازه کښې (١٥) زره ښځې او د (٦٠ نه تر ٣٠٠) زره پورې نارینه حاضر وو، او حافظ عمر بن علی البزار لیکلی دی چې د ده د جنازې د حاضرینو څخه یو ټولګی په دې خبره اتفاق لري چې په شیخ باندې د جنازې د لمونځ کونکو تعداد د پنځه سوو زره (٥٠٠) څخه زیات وُ او تاریخ پوهان وایي چې د احمد بن حنبلؒ د جنازې څخه وروسته دا دویمه جنازه وه چې په دومره لوی شمیر کښې لمونځ کونکي پکښې راجمع شوی وُ.

ابن کثیر وایي: د شیخ د مخلصینو د جملې څخه یو کس چې کله په جنازه کښې د دومره زیاتې ګڼې ګوڼه ولیدله نو په اوچت اواز سره یې اووېیل: هکذا تکون جنائز

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهل السنة م یعنی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو د پیروانو جنازی همد غسی وی ! .

او د سید المرسلین، خاتم النبیین محمد صلی الله علیه وسلم د پیروی پر اساس یی په ژوند کښی هم سرمایه صرف علم ؤ او د مرگ نه یی روسته هم یوازی علم په میراث سره پریښود ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی علماء د انبیاؤ وارثان دی، او انبیاؤ د درهم او دینار په میراث سره نه دی پریښی بلکښی معنوی علم په میراث سره پریښی دی.

الله پاک دی په ده باندی د رحمتونو ورښت وکړی او جنت الفردوس دی ورته نصیبه وکړی. آمین

(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د شیرونکی سریزه

ان الحمد لله نحمده و نستعینه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا، و من سیئات اعمالنا من یهده الله فلا مضل له، و من یضلل فلا هادی له و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله۔

امابعد: د الله تعالی او مخلوق، یعنی د الله پاک او بندگانو ترمینځ د واسطې مسئله یقیناچې ډیره

"خطرناکه"

خطیره مهمه او درنه موضوع ده خوافسوس چې اکثره مسلمانان ترینه غافل او ناخبره دي۔ او د همدغه غفلت نتیجه ده چې نن دغه اوهام پرستي او بې لارې توبونه او د مسلمانانو ذلت، شکست او سپکاوی وینو او گورویې او د هغه نصرت او تائید څخه د کوم وعده چې الله پاک له مونږ سره د شریعت په پیروۍ او په الله تعالی باندې د توکل کولو په صورت کښې کړې وه محروم او بې برخې یو، الله تعالی په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښې فرمایلي دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ. ﴾ (١)

«او حق دي په مونږ باندې نصرت د مؤمنانو»

همدارنګه الله تعالیٰ فرمایلي دي:

﴿ إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴾ (٢)

که چرې مدد وکړئ تاسې د الله د دین سره نومدد به وکړي الله له تاسي سره او ثابت او ټینګ به کړي قدمونه ستاسو» د غه ډول فرمايي:

﴿ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ. ﴾ (٣)

او خاص ده لره دي عزت او غلبه او پیغمبر د ده لره دی او مؤمنانو لره دی». همدارنګه یې فرمایلي دي

﴿ وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ (٤)

او تاسو غالب یئ که چرې یئ تاسو پوره ایمان والا.»

اوس د غه نصرت چیرته دی، د غه عزت چیرته دی، او د مسلمانانو د غه بر تري او غلبه چیرته ده؟!

د حق او خلق یعنی د الله تعالیٰ او بندګانو ترمینځ د واسطې پیژندلو په برخه کښې خلق درې ډلې شوي دي:

(١) یوه ډله هغه څوک دي چې هغوئ رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت د تعلیم او ښوونې په

---

(١) سورة الروم: ٤٧ - (٢) سورة محمد: ٧ - (٣) منافقون: ٨

سورة آل عمران: ١٣٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه کښې د پواځۍ واسطې په توګه نه منی .

دې دیوې پوچې دعوې په وجه د غه شریعت (خلقو)
یواځې د عوامو لپاره خاص کړی ، او د علم الظاهر
په نوم سره یې مسمی کړې دې ، او د هغوعباداتو
په برخه کښې ، په هغو او هامو او خرافاتو باندې
استناد کوي ، چې د وی یې علم باطن بولی او د «کشف»
په نوم سره یې یادوی ، او په حقیقت کښې هغه
بل څه نه دی صرف دروغ ، ابلیسي وسوسې او شیطانی
واسطې دی چې د اسلام د اصولو او بنسټونو
څخه مخالفی دی ...

دوئ د دغه مزخرفې عقیدې د روا جولو لپاره
خپل آواز داسې اوچتوي : « حَدَّثَنِیْ قَلْبِیْ عَنْ
رَبِّیْ » !! یعنی زړه می راته د خپل رب څخه خبر
راکړې دې !!

دوئ په دې لړ کښې د هغو علماؤ پورې ټوکې
چې د شریعت پیروې ، ټوقې او مسخرې کوې او
وایې : د دې خپل مړ علم د مړی څخه حاصل کړی
دې ، او د علم باطن پیروان بدون له کومې واسطې
څخه خپل علم د ژوندی او قیوم ذات څخه
حاصله وی ، د دې د دغه فتنې په وجه ډیر عوام
تباه او بې لارې کړل ، او د انحراف ، فساد او ضلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لوړې ډول روان کړل.

د وې د ډېرو غیرو مشروع امورو کوم چې د دوې په کتابو نو کښې لیکل شوي دي، مرتکب کرځېدلي دي، او دا هغه څه دي چې علمایې ددوی دا رتداد، کفر او قتلولو اسباب کښې.

د وې د شریعت د لومړي اصل څخه یا داچې خبر نه دي، او یا داچې په زوره یې ځېل ځانونه بیه ناخبره کښې اچولي دي، ځکه د دغه اصل له مخې هر څوک چې د الله پاک د هغه قانون او کتاب پرخلاف کوم چې الله تعالی په ځېل نبی محمّد صلی الله علیه وسلم باندې نازل کړی دي عمل وکړي نو هغه په یقیني توګه کافر دي، او په کفر کښې یې هیڅ شك او شبه نشته ځکه الله تعالی فرمایلی دي:

«فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا» (۱)

ترجمه: پس نه ده داسې، قسم دی ستا په رب باندې چې نشي مؤمنان کېدای دوې تر هغه پورې چې حاکم کړي تا لره یعنې فیصله وکړي په تا باندې

---

(۱) نساء: ۶۵ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه معامله کښې چې پيدا شوی وی په منځ
د دوی کښې بيا و نه مومی دوی په خپلوز ړونو
کښې خپکان د هغی فيصلی نه چې تاکړی دی، او
ويې منی دوی په منلو سره يعنې بی له جګړی په
خوښئ سره.

د غه راز کله چې شيطان د دوی لپاره خپل اعمال
ښايسته وګرځول او د علم او دارنګه د علم د ښا
د لمنځه وړ لو لپاره يې مقابله پيدکړه نو نتيجه يې
دا شوه چې په تېرو تيار و کښې روان شو او د خپلو
او هامو او خيالاتو په جال کښې کېر شو، او بيا د هم دغو
پو چو او پر سو ده خيالاتو په تياره کښې د الله تعالی په
عبادت باندې بوخت شول.

دوې په مثال د هغه چادی چې الله پاک د هغو
په هکله په قرآن کريم کښې داسې فرمايلی دی:
﴿ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا،
الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا
وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا،
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ
لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴾ (۱)

---

(۱) کهف: ۱۰۲ - ۱۰۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: ووایه آیا خبر د کرم تاسو ته په باره د تاوانی عمل والاؤ کښی، دا هغه کسان دی چې برباد دی عمل د دوی په ژوند د دنیا کښی، او دوی گمان کوی چې یقینا دوی خائسته عمل کوی، دا هغه خلق دي چې کفر يې کړې دې په آیا تونو د خپل رب او په ملاقات د هغه نو برباد دی عملونه د دوی پس وو به نه درود د دوی لپاره د قیامت په ورځ هيڅ تله بیا دغه طائفه خلق په متعدد ډلو باندي تقسیم شوی دی چې په بیلا بیلو طریقو باندې روان دی او ځني یې د ځنو نورو سره په جنګ او جګړه باندې اخته او مبتلا دی، او دا په دې خاطرچې دوی د صراط مستقیم څخه کومه چې د منعوم علیهم لاره لری واقع دی، او لکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم یې په خپل مبارک قول کښی یاد ونه کړې ده، د دغو پتو لو فرقو او ډلو ځای د جهنم ووس دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی:

«ستفترق امّتی علی ثلاث وسبعین فرقة ثنتان و سبعون في النّار، وَوَاحدةٌ في الجنّة وهيَ من كان على مثل ما انا علیه واصحابی»

رواه ابوداؤد، والترمذی، والنسائی وابن ماجة بسند صحیح عن ابي هريرة رض.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«زر دی دی چې امت به مې په درې او یا ډ لــو تقسیم شي چې دوه او یا به یې په اور کښې وی یعنې جهنم ته به ځي او یوه ډله به په جنت کښې وی یعنې جنت ته به ځي، او دغه ډلــه هغه خلک دی چې په داسې دین، ملت او لاره درومې کومه چې ځما او ځما د ملګرو (صحابه ؤ) طریقه، لار او دین دی»

دغه حدیث ابو داود، ترمذی، نسائي، او ابن ماجه په سپي سند سره د ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت کړی دی -

۲- دویمه ډله د دوی څخه هغه خلک دي چې د دغه واسطې په برخه کښې یې د مبالغې نه کار اخستی دی او د خپلې غلطې عقیدې په وجه یې د واسطې څخه د داسې مفهوم اخستی دی چې هغه هیڅ د واسطې مفهوم او مقصد کیدلی نه شي، پس دوی د همدغه غلطۍ پربنا د رسول الله صلی الله علیه وسلم مبارک ذات او د نورو انبیاوو، او نیکانو خلقو ذوات واسطې نیولي دي او دا عقیده ساتي چې الله تعالیٰ د بندګانو هیڅ عمل نه قبلوی مګر هله یې قبلوی چې په دغــو واسطو سره الله ته پښا ور وړی، او دغه واسطې د دوی لپاره د الله پاک په وړاندې وسیله ګرځي (تَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُـــونَ عُلُوًّا كَبِيرًا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله منزه او مقدس ذات دی، او د پیرو لویو صفتونو څښتن دی، دوی چې څه وایی هغه دالله د شان سره مناسب نه دی - العیاذُ باللهِ دوی الله تعالیٰ په داسې صفت سره متصف وګرځولو چې حتی هغه ظالم او مستبد پاچایان چې په ځپلو دماوانو کښې یې پیره داران او څوکیداران ود ردلی وی، او د واسطو والاؤ نه په غیر بل څوک نه شی ورننوتلی هغه به هم په دغو صفتونو سره متصف نه کړی شی. که واقعیت په نظر کښې ونیول شی نو دغه دول عقیده ساتل بیخی د الله تعر د کلام سره ضدیت لری ځکه الله پاک فرمایی:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ (۱)

ترجمه: او هر کله چې پوښتنه وکړی له تا څخه بندګان ځما، له حال زما څخه - نو بیشکه زه نږدې یم، قبلوم د عا د دعاکونکی کوم وخت چې وغواړی له ما څخه، پس و دی منی حکمونه زما او ایمان دې راوړی پر ما ریقین دی وکړی په قبول د دعا سره، بنا یې چې دوی په سمه لاره محکم پاتې شی-

(۱) بقره: ۱۸۶ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه مبارك آيت كښې د يته كوته نيول شوي ده چې الله تعالیٰ ته د رسيدو لپاره يوازينۍ واسطه په الله تعالی باندې قوي او سمې ايمان لرل دي؛ او بيا په مشروع طريقه باندې د الله پاك عبادت كول دي.

د غه راز په دې مبارك آيت كښې عبادت د ايمان څخه وروسته ذكر شوي دي، او دا په دې خاطر چې خلك د يته متوجې شي چې عمل صالح يعني نيك عمل هم ډېر زيات ارزښت او اهميت لري او د الله تعالیٰ د رضا حاصلولو او جنت ته د تللو لپاره يو ضروري شرط دي؛ او الله تعالیٰ چې په قرآن كريم كښې د كومې وسيلې ذكر كړې دي د هغې څخه هم مقصد طاعات او نيك عملونه دي، او دا هغه يوازينۍ واسطه ده چې تا الله پاك ته نژدې كوي، او د الله تعالیٰ د رحمت دروازې درته پرانيزي او جنت ته دې ورننباسي الله تعالیٰ فرمايلي دي:

﴿ يَآ اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوْٓا اِلَيْهِ الْوَسِيْلَةَ وَجَاهِدُوْا فِيْ سَبِيْلِهٖ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴾ (۱)

ترجمه: اې ايمان والاؤ! ووېرېږئ د الله تعالیٰ نه او ولټوئ خاص الله تعالیٰ ته نژدې والې په

---

(۱) مائده: ۳۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاعت سره، او جهاد وکړئ په لار د الله تعالی کښې د دې لپاره چې کامیاب شئ یعنې مراد ته ورسیږئ.

الله پاک د هغه جهالو او ناخبرو خلقو د سپکاوی او سپورتیا په برخه کښې چې د الله تعالی نیک بندګان یې، وسیله نیولی دی داسې فرمایلی دې:

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا﴾ (۱)

ترجمه: هغه کسان چې دوی یې عبادت کوی « رامدد شه ورته وایي» په خپله هغوی خپل رب ته نژدې والې لټوی چې کوم یو به له دوی نه ډیر نژدې وي (الله ته) او امید لری دوی د رحمت د هغه (الله) او و یریږی د عذاب د هغه نه یقیناً ستا د رب له عذابه ویره کیدای شي.

په دغه مبارک آیت کښې را خبره په ډاګه شوی ده چې نیک اعمال الله تعالی ته د تقرب حاصلولو یوا ځنئ لار ده، او د دینه پرته بله کومه لار الله پاک ته د نژدې کیدو لپاره وجود نلری او هغه نیک بندګان چې دوی وسیله نیولی دی

(۱) الاسراء: ۵۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي په ځيله دځپل ځان لپاره دغې و سیلې ته احتیاج او ارتیا لري .

دغه ناپوهه خلق په دې خاطرچې ستومانه نشي دد غو واسطو په ذوا تو باندې اتکاکوی او د ځپلی غلطئ اوتیروتنی پروجه نه نیک اعمال ترسره کوی او نه د حرا مو څخه ځانونه ساتی .

د مسلمانانو د خطاکیدو او انحراف لویه وجه داده چې ددوئ د الله تعالیٰ هغه مبارك قول چې په هغی کښی یې دآدم علیه السلام د ټول اولاد سردار جناب محمدّ رّسول الله صلی الله علیه وسلم ته په خطاب کولوکښی فرمایلي دي :

(قُلْ لَآ اَمْلِكُ لِنَفْسِىْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا)(۱)

هیر کړي دي او یا تر بینه هیر شوې دي ، ځکه په دغه آیت کښی الله پاك فرمائیی :

پیغمبره ! دوئ ته او وایه چې زه د ځپل ځان لپاره نه دګټی رسولو مالك یم او نه دضرر د فع کولو مالك یم .

د غه راز د رسول الله صلی الله علیه وَسَلم هغه قول چې ځپلی ګرانی لور فاطمی رضی الله عنها ته یې یکښی فرمایلی دی : ای فاطمی ! دځپل ځان د نجات لپاره عمل

---

(۱) اعراف : ۱۸۸ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کړه ځکه چې زه تا د الله تعالیٰ د عذاب څخه نشم خلاص ولی. (۱)

د غه ډول د رسول الله صلی الله علیه وسلم د غه قول چې فرمایي: کله چې انسان مړشي نو د هغه عمل قطع شي مګر د دري څیزو نو ثواب ورته رسیږي چې هغه صدقه جاریه ده، علم نافع دی او ولد صالح دی چې دعا ورته کوي.

د غه حدیث چې معنایې ذکرشوه مسلم روایت کړي دی په دې باره کښې د عمر رضی الله عنه له پلوه د عباس رضی الله عنه په دعا سره وسیله نیول، او د رسول الله صلی الله علیه وسلم مبارك ذات وسیله نه نیول یوداسې قناعت بخش دلیل دی چې حتی که په نصوصو کښې دانبیاؤ او صالحینو په ذواتو باندې د وسیلې نیولو څخه منع هم نه دی راغلې، نو د غه طائفې د رد لپاره هم دغه کافی ؤ.

د غه ډول د امام ابوحنیفه رحمة الله علیه یو ډیر ارزښتناك قول در مختار او دا هسې بعضو نورو کتابونو په دې برخه کښې داسې نقل کړي دي: «وَاكْرَهُ اَنْ يَسْأَلَ اللهَ اِلَّا بِاللهِ» دی وایي: زه دا خبره بده ګڼم چې دالله تعالیٰ څخه پرته په

---

(۱) د غه حدیث چې معنائې ذکرشوه بخاری روایت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بل څه باندې د الله نه سوال شي.

همدارنګه که الله پاک ته د ذکرشویو ذواتو ذوات واسطه نیول جائز وای نو څاخاوبه یې ذکر په هغو دعاګانوکښې راغلې وای چې په قرآن کریم او احادیثو کښې موجودې دي.

هو: کله چې د یو مسلمان سره دا شوق پیدا شي چې الله پاک ته په وسطو سره ځان نژدې کړي نو کولې شي چې د الله پاک څخه د الله په ذات یا د هغو اعمالو د جملې څخه په یو عمل یا د الله تعالیٰ د نومونو څخه په یو نوم، او یا د ده د صفتونو څخه په یو صفت باندې سوال وکړي.

(۳) - د مسلمانانو څخه ځنې داسې کسان دي چې هغوې د الله او بندګانو ترمنځ د غه واسطه یو رسالت ګڼي چې بیا د غه رسالت د تبلیغ، تعلیم او تربیې څخه عبارت بولي، د غه ډول دوې د د غه رسالت اهمیت، او ورته د بشري ټولنې د ضرورت او اړتیا اندازه هم درک کړې ده، او همدا وجه ده چې دوی په ډیرې چلتۍ سره محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یعنې د رسول الله صلعم شریعت ته ور درومې ترڅو د وحې په رڼا کښې د ده په دین باندې د ځان پوهه ولو په برخه کښې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(رسول الله صلی الله علیه وسلم) یو ستره واسطه او عظیمه وسیله ونیسی- پس دوی له همدې امله د رسول الله صلی الله علیه وسلم سیرت او سنت ته لوړ لکه څنګه چې قرآن کریم لوړ او شعاریې په دې برخه کښې د الله پاک د غه مبارک فرمان دی:

(قَدْ جَاءَكُمْ مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ) (۱)

ترجمه: یقیناً راغلی دی تاسو ته د الله له طرفه نور (رڼا یعنی محمد م) او کتاب واضح بیان والا چې ښوونه او هدایت کوی په هغه له هغې سره الله تعالی هغه چا ته چې تابعداری کوی د رضا د ده په طرف د لارو د سلامتیا، او اُو باسې دوی له تیارو (د کفر، شک، جهل، څخه نور (رڼا د ایمان، یقین، علم، ته په حکم خپل سره، او هدایت ښودنه، کوی دوی ته په طرف د لارې سمې صافې (د توحید).

د غه ډله هماغه ناجیه فرقه ده چې په وړاندې ذکر شوی، حدیث کښې ورته کوته نیول شوې ده

---

(۱) مائده: ۱۵: ۱۶ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د جنت زيرى ورته وركړل شوې دې.

امّا متأسفانه د دغه فرقې (ډلې) لاره ډېره زيانه سخته او ازغنه، يعنې د مشكلاتو او كړاوو نوځكه ډكه لاره ده، ځكه حقيقي اسلام غريب او نااشنا ګرځيدلې دى، او اكثره مسلمانانو ورته شاوى اړولې دي او د قانونه يې ورته په لرې مسافه كښې نيولې دې، او د واقعى اسلام په بدل كښې يې بدعات او خرافات معمول او مروج كړځولى دى.

دغه مصيبت او فتنه ډيرى پخوانى زمانى ځخه را په دې خوا جريان لرى او مصلحينو په كښې د اصلاح لپاره په ډير تكليف سره خپل رول لوبولى دى. عمربن عبد العزيز رضى الله عنه د دوئ د جملى ځخه په دې هكله داسې ويلې دي:

مونږ د يو داسې كار د اصلاح لپاره كار شروع كړى دى چې د الله پاك نه پرته بل څوك په دغه لاره كښې مرسته نشي كولې، دا داسې يوه لاره ده چې د سپين ږيرو او مشرانو ژوند پكښې پاى مومى، او واړه او صغير هلكان پكښې ځوانۍ ته رسيږى، دې وايي: يوا طرافي او باندړه چې به، يو تاوړه او ناروا عمل ترسره كوى او داګمان به ورباندې كوى چې دا دين دى او حال دا چې هغه به د الله (ج) په نزد

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې دين نه وي. »

د اسلام او مسلمانانو د غه ډول حال په باره کښې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د يو حديث مفهوم داسې دى:

د اسلام منونکي لکه څرنګه چې په ابتداء کښې غرباء او کمزوري و، دارنګه په آخره کښې به هم غرباؤ ته پاتې وي پس ښيک مرغه او مبارک دي وي حال د غريبانو۔

د غو غرباؤ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم په خپل مبارک قول کښې د جنت زيرې په دې ډول سره ورکړي دي:

« سَتَفْتَرِقُ اُمَّتِیْ عَلٰی ثَلٰثٍ وَسَبْعِیْنَ فِرْقَةً اِثْنَتَانِ وَسَبْعُوْنَ فِی النَّارِ، وَوَاحِدَةٌ فِی الْجَنَّةِ وَهِیَ: مَنْ كَانَ عَلٰی مِثْلِ مَا اَنَا عَلَيْهِ وَاَصْحَابِهٖ

دغه ناجيه فرقه « د الله پاک د عذاب څخه نجات مندونکي ډله» يقيناً هغه څوک دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د احاديثو پيرو دي، الله پاک دې ورله مړي مرحوم وګرځوي او د ژوندو په ژوند کښې دې ورله برکت واچوي او د خپل قوت او طاقت په ذريعه دې ورسره مدد او مرسته وکړي ځکه همدوى دي چې د هدايت او لارښوونې ستورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مشالونه دی، او د تقوی او سمی لاری په لور
بلونکی او داعیان دی، چا چې د دوی سره دښمنی
کړې ده نو هغوی هلاک شوی دی، او چا چې د دوی
پیروی پرېښې ده نو هغوی گمراه شوی دی، د دوی
دعوت بالکل علنی او ښکاره دی، او د حق په لاره
کښې د ملامت شویو د ملامتیا څخه نه ویرېږی.

او س نو ره خبره شیخ الاسلام ابن تیمیه (رح) ته
پرېږدو چې د دغه واسطه په حقله ارزښت ناکه
رساله (الواسطة بين الحق والخلق) کښې تشریح او
روښانه کړی.

دا رساله د دې وړ ده چې په طلاؤ یعنی په
سرو زرو سره ولیکل شی او مسلمانان یی په پوره
سوچ او فکر سره ولولی تر څو د غفلت د خوب څخه
راپیدار شی او د نصرت، قوت او سرلوړی په لوری
گامونه اوچت کاندې او د انبیاوو او نورو نیکانو
بندگانو قبرونو ته نیتی د ل او پرې وتل، او په
عاجزی، ذلت او سر ښکته کولو سره یی د د دبارونو
د دروازو مسح کول او ښکلول پرېږدی.

وصلی الله علی سیدنا محمد معلم الخير، وعلی آله
وصحبه وسلم.

محمود مهدی الاستانبولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلٰمٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِيْنَ اصْطَفٰى آللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُوْنَ) (۱) اَمَّا بعد:

دغه رساله د هغو د ؤو کسانو د بحث په باره کښې د پرې کړې په غرض لیکل شوې ده کوموچې یو بل سره په خپل منځ کښې مباحثه درلوده، او یو کس د دغو دوارو ځنې ودیل:

د الله پاك او زمونږ ترمنځ خامخا یوې واسطې ته ضرورت دی ځکه مونږ د دغه واسطې ځنې پرته الله پاك ته د تقرب او رسیدو توان او وس نه لرو.

د الله (ج) او بندګانو ترمنځ د واسطې معنی

الحمد لله رب العلمین - ثنا او ستاینه یوازې الله لره ده چې رب د مخلوقاتو دی. که د دې خبرې مقصد دا وی چې مونږ ته د الله تعالی د حکم په را رسولو کښې حتما یوې واسطې ته ضرورت دی؟

(۱) سورة نمل (۵۹) ترجمه: ووایه ای محمده! چې ټولې ثناګانې او ستاینې خاص الله لره دي او سلام دی په هغه بندګانو د ده چې غوره کړي دی الله آیا الله غوره دی یا هغه څه چې شریکوی یې د وی د الله سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دا یوه پر ځای او حقه خبره ده، ځکه مخلوق په دې نه پوهیږی چې الله پاک دکوم شی سره مینه لري، په کوم باندې خوښیږی، دکوم عمل په تر سره کولو باندې یې امر کړی دی، او دکوم شی دکولو څخه یې منع کړی ده، او دغه راز دخپلو دوستانو لپاره یې څه ډول درجې او نعمتونه تیار کړی دی، او دخپلو دښمنانو لپاره یې دکوم کاڼپه کولو سره دعذاب ورکولو وعده کړی ده، او دا رنګه هغه عذابونه په څه ډول او څنګه دی۔

دغه ډول مخلوق ته دالله تعالی د اسماؤحسنی (ښکلو نومونو) او عالیه صفاتو د پیژندلو په برخه کښې چې عقل دهغو د معرفت څخه عاجز دی، معلومات نه وو، دغه راز ددې نور امثال دي چې انسانان حاصلول ورباندې د انبیاؤ علیهم السلام پو دې کوم چې الله جل جلاله خپلو بندګانو ته رالیږلی دی ارتباط او اړه تیا لری۔

پس هغه کسان چې د پیغمبرانو پیرو او ور باندې ایمان لرونکی دی هم دوی هدایت مندونکی او هغه کسان دی چې د الله پاک پرنږد باندې د درنښت او قرب مقام لري او په دنیا او اخرة کښې دا و چتو درجو او عزت خاوندان دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَمّا هغه څوک چې د انبیاؤ مخالفین دی هغوی په یقیني توګه لعنتیان دی او په دنیا او آخرت کښې د خپل پروردګار د هدایت څخه محروم او بې برخې دی

چاچې قرآن و لوستلو او عمل یې ورباندې وکړ نه به ګمراه شي او نه به بد بخت شي

په دې برخه کښې رب العزت داسې فرمایلي دي :

﴿یٰبَنِیْٓ اٰدَمَ اِمَّا یَاْتِیَنَّکُمْ رُسُلٌ مِّنْکُمْ یَقُصُّوْنَ عَلَیْکُمْ اٰیٰتِیْ فَمَنِ اتَّقٰی وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ - وَالَّذِیْنَ کَذَّبُوْا بِاٰیٰتِنَا وَاسْتَکْبَرُوْا عَنْهَآ اُولٰٓئِکَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ -﴾ (۱)

ترجمه: اې اولاد د آدم علیه السلام که راغلو تاسو ته پیغمبران ستاسې له جنس نه چې بیانوی په تاسو باندې آیتونه زمونږ نو هرهغه کس چې ځان یې وساتلو د بدو کارونو نه او خپل عمل یې اصلاح کړو نو نه به وی هیڅ ویره په دوی او نه به دوی غمژن کیږی.

او هغه کسان چې زمونږ آیتونو ته یې نسبت د دروغو

---

(۱) اعراف: ۳۵، ۳۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو او سرکشي يې وکړه د تيلولو د هغې نه هم دغه
کسان او سيد ونکي دا اور (يعني دوزخ) دی، دوئ په دغه
اورکښې هميشه وی.

همدغه پورې الله تعالی فرمايي:

(فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ، وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ
لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَعْمَىٰ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ
كُنتُ بَصِيرًا، قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا
وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ) (۱)

ترجمه: پس که راغې زما له طرفه تاسو ته هدايت
نو هر چاچې متابعت وکړو د هدايت زما پس نه به ذی
گمراه کيږی (په دنياکې)، او نه به بد بخت شی (په آخرت
کښې)، او هر چاچې زماله ياده مخ وګرځاوه، پس بيشکه
ده ته دی ګزران (ژوندون) تنګ او پورته به کړو
مونږ د لره په ورځ د قيامت کښې ړوند، و به وايې
(دغه ړوند کافر) اې ربه ځما ولې دې پاڅولم زه ړوند
حال داچې زه بينا وم (په دنيا کښې)، و به وايي دغه
شان راغلي وې تا ته آيا تونه ځمونږ پس هيرکړې وې تا
هغه، او هم دغه شان به نن ورځې ته هم هيرکړي شي

(۱) طه: ۱۲۳-۱۲۶-

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه پوول د دوزخیانو د حال بیانولو

په لړ کښې الله تعالیٰ داسې فرمایلي دي:

﴿كُلَّمَآ أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ، قَالُوا۟ بَلَىٰ قَدْ جَآءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِى ضَلَـٰلٍ كَبِيرٍ﴾ (۱)

ترجمه: هر کله چې وغورځولی شي دوزخ ته یوه ډله (د منکرانو) نو پوښتنه به وکړي له هغوی نه څوکیداران (پیره داران) د دوزخ، آیا نه وو راغلی تاسو ته (ای منکرانو) ویروونکی (پیغمبر په دنیا کښې) نو وبه وایي (منکران) هو په تحقیق راغلی وو مونږ ته ویروونکی خو دروغژن وباله مونږ دی او وویل مونږ (هغوی ته چې) نه دی رالیږلی الله هیڅ شی نه یئ تاسی مګر په ګمراهی لویه کښې.

دغه پوول الله تعالیٰ فرمایلي دي:

﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمْ

(۱) سورة ملك: ۸، ۹ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ
عَلَيْكُمْ آيٰتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هٰذَا ۚ قَالُوْا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ
عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۔ (۱)

ترجمه: روان به کړی شي کافران په ټېل وهلو سره
جهنم ته ډلې ډلې تر هغه وخته پورې چې راشي دوی
دوزخ ته، نو پرانستی به شي دروازې د هغې او به
وایي دوی ته محافظان (څوکیداران) د دغه دوزخ
آیا نه وو راغلي تاسی ته رسولان ستاسی د جنس نه
چې لوستل به دغه رسولانو پر تاسی آیتونه د قرآن
د رب ستاسی، او ویرول به دوی تاسی لره له ملاقات
د دغه ورځې ستاسی نه، وبه وایي دوی (کفار) ولې نه
راغلي وو مونږ ته او لوستلي یې وو مونږ ته، لیکن
ثابت شو حکم د عذاب پر کافرانو۔

ابن عباس رضی الله عنهما د قرآن کریم د معمول
ګرځولو په برخه کښې داسې ویلي دي:

چا چې قرآن ولوستلو او هغه څه چې په قرآن
کریم کښې دي په هغې یې عمل وکړ نو
الله پاک یې متکفل دی نه به په دنیا کښې
ګمراه او بې لارې شي او نه به په آخرت کښې بدبخت بدمرغه شي

(۱) سورة الزمر: ۷۱ ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسولان د الله او بندګانو ترمنځ د احکامو رسولو په برخه کښې واسطې دي.

الله جل جلاله په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښې فرمایلي دي:
(وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلاَّ مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ
فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ فَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ
يَحْزَنُوْنَ. وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا يَمَسُّهُمُ
الْعَذَابُ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ.) (۱)

ترجمه: او نه لیږو مونږ رسولان مګر زیری کونکی (مؤمنانو ته په نعیم سره)، او ویره وونکی (کفارو ته له جحیم څخه)، پس هر چا چې ایمان راوړ او اصلاح یې کړه (عمل په طاعت سره)، نو نه به وی هیڅ قسم ویره پر دوی باندې او نه به دوی خفه کیږی، او هغه کسان چې دوی نسبت د دروغو کوی آیتونو زمونږ ته وبه رسیږی دوی ته عذاب په سبب د هغې چې دوی فاسقان دو.

هم دغه ډول الله تعالی د قرآن کریم په بل ځای کښې فرمایلي دي:

(اِنَّا اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ كَمَا اَوْحَيْنَا اِلٰى نُوْحٍ وَالنَّبِيّٖنَ
مِنْ بَعْدِهٖ وَاَوْحَيْنَا اِلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ

(۱) د انعام سورة: ۴۸ او ۴۹ نمبر آیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَعِيْسٰى وَ
اَيُّوْبَ وَيُوْنُسَ وَهٰرُوْنَ وَسُلَيْمٰنَ وَاٰتَيْنَا
دَاوٗدَ زَبُوْرًا۝ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ
مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ
وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوْسٰى تَكْلِيْمًا۝ رُسُلًا مُّبَشِّرِيْنَ
وَمُنْذِرِيْنَ لِئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ
حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۝ (۱)

ترجمه: بيشکه چې مونږ وحې کړې ده تا ته لکه
څنګه چې وحې کړې وه مونږ نوح عليه السلام ته او
نورو انبياؤ ته پس له هغه نه، او وحې کړې ده
مونږ ابراهيم ته او اسمٰعيل ته او اسحٰق ته او يعقوب
ته، او اولاد هغوی او عيسیٰ ته او ايوب ته او يونس
ته او هارون او سليمان ته، او ورکړې وو مونږ داود
ته زبور، او وحې کړې وه مونږ ډيرو رسولانو ته
چې بيان کړي دي مونږ د هغوی تا ته مخکښې له دينه
او نورو ډيرو رسولانو ته چې هغوی مونږ نه دي
بيان کړي تا ته او خبرې کړې دي الله تعالیٰ موسیٰ
سره خبرې کول او ليږلي مودي رسولان زيري ورکونکي
او ويره ورکونکي د دې لپاره چې نه وي خلکو لره
په الله باندې دليل او بهانه پس د ليږلو د رسولانو نه۔

(۱) سورة النساء: ۱۶۳-۱۶۵۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

همو دا ارتکه الله تعالیٰ فرمایي:

«اَللّٰهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا وَّمِنَ النَّاسِ» (۱)

ترجمه: الله غوره کوي را لیږلي شوي له فرښتو او له خلکو نه.

او دا د دغه ټولو ملتونو د پیروانو لخوا (لکه مسلمانانو، یهودیانو او نصرانیانو) شول، په اتفاقي توګه یو منلي شوي حقیقت دی، ځکه د وی کرد د الله او بنده ګانو ترمنځ د الله له طرفه د حکم او خبر رسولو په برخه کښې د واسطو په ثبوت باندې چې هغه واسطې د انبیاؤ علیهم السلام څخه عبارت دی قائل دي.

پس د دغه واسطو څخه چې څوک منکرشی هغه د دغه ټولو ملتونو او ادیانو د پیروانو په نزد په اتفاق سره کافر دی.

هغه سورتونه چې الله پاك په مکه مکرمه کښې نازل کړي دی، لکه سورة انعام، اعراف او د (الر) او (حم) او (طس)، والا سورتونه او دی په شان نور سورتونو شو، په دغو کښې د هغه مضامینو بیان دی کوم چې د دین اصول او بنسټونه دی لکه

---

(۱) سورة حج: ۷۵ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

په الله او رسول ئې نو د الله او په ورځ د آخرت باندی ایمان لرل شو -

الله تعالیٰ د خپلو پیغمبرانو سره د نصرت او کومک کولو قیصې او د غه رازیی د کافرانو د هلاکت د ځونګوالی قیصې چې پیغمبران یې د روغ ژن کنځلی وو بیان کړی دی او فرمایلي دی:

روَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ. اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ - وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ (۱)

ترجمه: او بیشکه محکښی صادره شوې ده وعده څمونږ د پاره د رالیږ لیو شویو بندګانو څمونږ، چې بیشکه پیغمبران هم دوئ ته به مدد ورکولی شي، او بیشکه لښکری زمونږ خامخا هم دوی غالبه ربریالی، دی (بکافرانو)

هم دغه ډول الله تعالیٰ فرمایلي دي:

(اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ) (۲)

ترجمه: بیشکه چې مونږ خامخا مدد کوو له خپلو رسولانو سره او ر مدد کوله، هغو کسانو سره چې ایمان یې راوړی دی په ژوند د دنیا کښی او په هغه ورځ چې قائم به شی، وبه درېږی، شاهدان (له ملائکو، انبیاو، او مؤمنانو)

---

(۱) سورة صٰفٰت: ۱۷۱-۱۷۳ - (۲) سورة مؤمن ۵۱ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر منکرانو باندی۔

او پیغمبران هغه پوول واسطی دی چی د دوی اطاعت، پیروی او تابعداری حتمی او ضروری ده لکه چی الله تعالیٰ فرمایلی دی:

(وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ) (۱)

ترجمه: او مونږ نه دی لیږلی هیڅ رسول مګر لیکلی مودی، د دې لپاره چی د ده حکم دی او منلی شی د الله په حکم سره۔

او همدارنګه الله تعالیٰ فرمایلی دی:

(قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ) (۲)

ترجمه: وو وایه ای محمده! دوی ته، که چیرې یئ تاسی چی محبت کوئ له الله سره نو پس ځما تابعداری وکړئ، نو محبت به وکړی الله پاک له تاسو سره۔

همدغه پول الله تعالیٰ فرمایلی دی:

(فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ۔) (۳)

---

(۱) نساء: ۶۴-(۲) ال عمران: ۳۱-(۳) اعراف: ۱۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: پس هغه کسان چې ایمان یې راوړی په ده (محمد) او تعظیم یې وکړ دده او مدد یې وکړه دده او پیروي یې وکړه د هغه نور (رڼا) چې نازل کړی شوی ده دده سره، د غه ستایلي شوي کسان هم دوی خلاصی مومندونکی دی۔

او د قران کریم په بل آیت کښې الله تعالی فرمایلي دي

(لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيرًا) (۱)

ترجمه: بیشکه ده تاسو لره په (کارد، رسول الله کښې پیروي نیکه د هغه چا له پاره چې امید لري د ثواب الله (وامید لري د ثواب او نعمتو نو د روستنۍ ورځې (قیامت) او یاد وي الله لره ډیر۔

غَیرِ مَشروُع وَاسطه

که د واسطې څخه یې مقصد داوی چې د بنده له پاره حتما داسې واسطې ته ضرورت دی چې ورله په جلب منافع کښې او دفع داضرار و کښې واسطه او مرستندوی وکرځي او بنده د غه واسطې ته د مثال په توګه د روزۍ د نصرت

---

(۱) سورة احزاب: ۲۱ ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او هدایت غوښتلو په برخه کښې رجوع کونکي او دسې او دحاجت سرکولو په امید تربنه دخپلو حاجتو نو د پوره کولو سوال وکړي، نو دا هغه عظیم او خطرناک قسم شرک دي چې الله پاک د هم د غه شرک په اساس مشرکان کافران بللي دي ځکه چې دوی ادالله تعالی نه په غیر بل څوک متصرفین او سفارشیان نیولي وُ او هغوی یې د نفع او نقصان، مالکان ګڼل او حال دا چې سفارش د الله تعالی د اذن او اجازې پورې اړه لري، الله پاک په دې باره کښې داسې فرمایلي دي:

(اَللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَیْنَهُمَا فِیْ سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِیٍّ وَّلَا شَفِیْعٍ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ) (۱)

ترجمه: الله هغه ذات دی چې پیدا یې کړل اسمانونه او ځمکه او هغه څه چې په منځ د دې دواړو کښې دي په شپږ ورځو کښې بیا استوی وکړه ده په عرش باندې نشته دی تاسو لره بې له ده نه بل څوک دوست او سفارش کونکي، ایا پند نه قبلوئ تاسو؟.

دا رنګه الله تعالی فرمایلي دي:

(۱) سورة السجدة: ۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ اَنْ يُّحْشَرُوْا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ) (۱)

ترجمه: او ويره وه په دې قرآن سره هغو كسانو لره چې ويريږي له دينه چې جمع به كړى شي دوى خپل پروردګار ته، نه به وى دوى لره سوا د الله نه دوست چې كونكى او نه سفارشى (شفاعت كونكى) دوى له پاره چې دوى پرهيزګارى وكړي».

فرښتو او انبياؤ سره د تكليف لرې كولو واك نشته.

په دې هكله الله تعالى فرمايي:

(قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ فَلَا يَمْلِكُوْنَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيْلًا اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَبْتَغُوْنَ اِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيْلَةَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ وَيَرْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُوْنَ عَذَابَهٗ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوْرًا) (۲)

ترجمه: ووايه (اى محمده!) دوى ته (چې را وبلئ تاسو هغه كسان چې تاسو ورباندې سوا د الله نه د مدد ګار انو ګمان كوئ پس هغوى اختيار نه لري د تكليف لرې

---

(۱) انعام: ۵۱ - (۲) الاسراء: ۵۶، ۵۷ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولو تاسونه، او نه د اسانه ولو او بدله ولو اختیار لري. هغه کسان چې د دوی یې عبادت کوي (را مدد شه ورته وایي) په خپله هغوی خپل رب ته نژدې والی لټوي چې کوم یو به له دوی نه ډیر نژدې وي (الله ته) او امید لري د دوی د رحمت د هغه (الله) او ویریږي د عذاب د هغه نه یقینا ستاد رب له عذابه ویره کیدای شي

هم د غه راز الله تعالیٰ فرمایلي دي:

(قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ، وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ) الآیه - (۱)

ترجمه: و وایه (دوی ته ای محمده!) و بولئ تاسو هغه معبودان چې ګمان به کاوه تاسو (په دوی باندې د آلهه وو) په غیر د الله نه چې د دوی اختیار نه لري د یوې ذرې په اندازه، نه په اسمانونو کښې او نه په ځمکه کښې او نشته د دې هیڅ حصه او شراکت د دوی د غو معبودانو لره په آسمان او ځمکه کښې (پیدا کولو) او نشته د دې د غه الله لره د دوی نه هیڅوک

---

(۱) سورة سبا: ۲۲، ۲۳ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

مددګار، او کټه نه رسوی شفاعت او سفارښت په نزد د الله، مګر شفاعت د هغه چا چې اجازه ورکړي الله هغه ته، یا د هغه چا لپاره چې د هغه په حق کښې د شفاعت کولو اجازت وشی.

د سلفو یوې ډلې ویلی دی: ځنې قومونه وو چې هغوئ به د هغلو حاجتونو د سرکولو له پاره عیسی علیه السلام او عزیر علیه السلام او د فرښتې بللې، نو الله پاك دوی ته د دې حقیقت څرګند کړه ونه وکړه چې فرښتې او انبیاء نه د دوی نه د تکلیف لری کولو واك لری، او نه د دوی نه د تکلیف د بدله ولو اختیار لری، بلکښې هغوی په خپله الله پاك ته د نژدې کیدو او تقرب هڅه کوی او د الله تعالی د رحمت حاصله ولو په امید دی، او د هغه د عذاب نه په ویره کښې دی.

په الوهیت سره د فرښتو او انبیاؤ نیول کفر دی، الله تعالیٰ فرمایلی دی:

(مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ كُوْنُوْا عِبَادًا لِّيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُوْنُوْا رَبَّانِيّٖنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُوْنَ الْكِتٰبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ، وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا

اَیَاْمُرُکُمْ بِالْکُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ (۱)

ترجمه: مناسب نه دی هیڅ بشر لره چې و د کړی
الله پاک هغه ته کتاب او پوهه په دین او د پیغمبری
او بیا و د وایي خلقو ته چې تاسی زما بندګان (عبادت
کوونکی) شئ بې له الله څخه، لیکن (داسی کس وائی) شئ
تاسو الله والا خلق (عالمان عاملان) په سبب د دی چې
ښوونه کوئ د الله د کتاب، او په سبب د دې چې تاسو
زده کوئ کتاب، او امر نه کوی تاسو ته (پیغمبر) چې
و نیسئ تاسو پرښتی او پیغمبران حقدار د بندګی، آیا
حکم به کوی تاسو ته په کفر سره پس له هغې چې تاسی
مسلمانان شوی یئ.

الله پاک په دی مبارکو آیتونو کښی دا خبره روښانه
کړه ملائکی او انبیاء د بندګۍ او عبادت حقدار ګڼل
کفر دی پس څوک چې پرښتی او پیغمبران په داسی
توګه واسطې نیسي چې د مصیبتونو د لری کولو په
وخت کښی ورته د رامدد شه آوازونه کوی، په دوئ
باندې کوی (مافوق الاسباب ترینه) د ګټو د لاسته
راوړلو او ضرر د فع کولو غوښتنه کوی، له دوی نه
د ګناه د مغفرت، د زړه له پاره د هدایت، او دغه راز
د مشکلاتو د حل او د روزی د پراخ والي په برخه کښی

(۱) سُورَةُ آل عمران: ۷۹، ۸۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال کوی نو د غه شخص د ټولو مسلمانانو په اتفاق سره کافر گڼل کیږی. (۱)

علماء د رسول الله صلی الله علیه وسلم او امت ترمنځ یی یواځی د اسلام د تبلیغ په ساحه کښی واسطي دي.

که څوك دانبیاؤنه روسته دینی عالمان د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم او د ده د امت ترمنځ په دې شان د واسطو په توګه قبلوی چی عالمان د و ته دین رسوی، په دین یی پوهه وی، ادب ورته ور ښای

(۱) کله چی پرښتو او انبیاؤ په حق کښی دا عقیده ساتل چی د وی د عبادت حقدار دی کفر بلل کیږی، نو بیا د صفو کسانو د کفر په برخه کښی څه سوال پیدا کیږی چی هغوی د دې نه په غیر په مخلوق کښی نور کسان او کاڼی بوټی او داسي نور شیان د الله تعالی سره د الله په صفاتو کښی شریك او د عبادت مستحق بولي - او چي کله پیغمبران دا سیاسونه پرته او ملائکی د الله د حکم او د رکړې شوی صلاحیت څخه سوا د خیرا و شر رسولو په برخه کښی د ځان او بل له پاره اختیار نه لری او د الله په حضور کښی خپلې بې وسئ څرګند و نه کوی او د عبادت نه یی سر غړونه د ځان لپاره جرم ګڼی نو بل به څوك وی چی هغه به د الله پاك په صفاتو کښی د الله سره برخه وال وی او یا به د اختیار خاوند وی. په قرآن کریم په دې اړه زښته زیات آیتونه وجود لري. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

او متقتدی په صفت د هغوی د خبرو پیروی کیږی، نودا خبره یې درسته او برحای ده ځکه دغه کسان د دینی علوم پوهان، چې کله په یوه مسئله باندی را جمع شی او اتفاق وکړی، نو اجماع یې په قطعی او یقینی توگه حجت دی ځکه چې ددی ټول په اجتماعی ډول سره په ضلالت باندې نه غونډیږی.

او که چرته د دوئ تر منځ په کوم شی کښی اختلاف ولیدل شی نو حکم یې د الله تعالیٰ په کتاب (قران مجید) کښی او د رسول الله صلی الله علیه وَسَلم په احادیثو کښی لټول پکار دی چې هغې ته یې را جع کړی ځکه چې یو یې په یوا ځی ځان په مطلق ډول سره معصوم نه دی بلکښی د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه پرته نور په ټولو خلقو کښی د هر کس د کلام یعنی خبرو یوه برخه یې د منلو وړ یې، منل کیږی او یوه برخه یې د منلو وړ نه وی، پریښو دل کیږی.

د علماؤ د مقام په هکله رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

«العلماء ورثة الانبیاء، فان الانبیاء لم یورثوا دینارا ولا درهما وانما ورثوا العلم فمن اخذه فقد اخذ بحظ وافر.» جزء من حدیث رواه ابوداؤد والترمذی بسند صحیح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: علماء د پیغمبرانو وارثان دی او شک نشته چی پیغمبرانو د ځانه ردسته دینار او درهم په میراث سره نه دی پریښودی بلکښی هغوی په یقیني ډول سره پریښی دی نو چاچی د غه علم واخست او ونډه یې نسی نو ده پوره برخه ترلاسه کړه. دا دهغه حدیث جزدی چی ابوداود او ترمذی په صحیح سند سره روایت کړی دی.

اوځوک چی د مجازی پاچا د وزیرانو او مرستیالانو په شان چی پاچا او رعیت په منځ کښی د وساطت ونډه لری، د الله او مخلوق ترمنځ هم د غه ډول واسطی په دی شان سره ثابته وی چی د غه واسطی الله تعالی ته د مخلوق اړتیا وی وړاندی کوی او الله د دغو واسطو په وساطت او سفارش سره بنده گانو ته لارښوونه کوی او روزی ورکوی، پس په دی اساس مخلوق خپلی غوښتنی هغوی ته (واسطوته) وړاندی کوی، او هغوی په دې باره کښی بیا د الله تعالی څخه سوال کوی او مثال یې داسی دی لکه څنګه چی د پاچایانو په وړاندی واسطی قرار لری چی د غه واسطی په دی خاطر چی له نورو خلقو په نسبت د پاچایانو په نزد دَ اعتبار له پلوه ځانګړی مرتبې لری. نو ددی دَ اولس یعنی رعیت اړتیا وی هم پاچایانو ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوته کوی او همدیې د پوره کولو مطالبه او غوښتنه کوی، او عام خلق یعنی اولس حینې مطالبې د غوواسطو (وزیرانو او مرستیالانو) ته وړاندی کوی، او دا له دی امله چې د پاچانه مستقیماً نیغ په نیغه، سوال کول ورته یا بې ادبی معلومیږی، او یا داچې په مستقیمه توګه د حاجت منولځوا د پاچا نه په غوښتنه کښې ورته واسطوته په مراجعه کولو کښې یا ته فائده دی ځکه دغه واسطی (مشیران، وزیران او مرستیالان) دحاجت منو په پرتله سره د پاچا په نزد خاص او نژدی مقام لری

پس هغه څوک چې په دغه ترتیب سره د واسطو په ثبوت باندی عقیده لری، نو هغه کافر او مشرک دی، او واجب دی چې د توبې و ویستلو غوښتنه تری وشی که توبه یې وویستله ښه ده، او که توبه یې ونه ویستله نو قتل یعنی وډې وژلی شی .

او دا هغه کسان دی چې خالق یې د مخلوق سره تشبیه کړی دی او الله (ج) سره یې شریکان پیدا کړی دی؛ او په قرآن کریم کښې په دغو کسانو باندې رد کول په دومره زیاته اندازه سره لیدل کیږی چې په دغه فتوی کښې ځای کیدلی نه شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخلکواو پاچایانو ترمنځ واسطې درې ډوله دي.

د پاچایانو او خلکو ترمنځ چې کومې واسطې قرار لري د هغې درې وجې دي:

لومړۍ وجه دا ده چې دغه واسطې پاچا ته د خلکو د حال احوال څخه کوم چې پاچا ته په هغې باندې علم نه وي خبر ور کوي، نو که څوک وايي چې الله (ج) د بنده ګانو په احوال باندې نه خبریږي مګر هله خبر شي چې ځینې ملائکې او انبیاء او یا نور څوک ورته د بنده ګانو د حال څخه اطلاع ورکړي، نو دا سړی کافر دی. ځکه چې الله پاک په پټو یعنې په ورو او ډیر پټو خبرو باندې پوهیږي، او هغه څه چې په ځمکه او آسمان کښې پټ دي د الله پاک د علم څخه خارج نه دي (وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) دا الله ښه آوریدونکی او ښه لیدونکی دی (الله) په مختلفو ژبو سره د بیلا بیلو حاجتونو د غوښتلو په برخه کښې ناری او فریاد و نه آوري، او د یو آواز اوریدل، دی د بل آواز د اوریدلو څخه نه منع کوي، دغه راز دی په کثرت د سوالونو سره غلطیږي نه، او د غوښتونکو په غوښتنه سره خفه کیږي نه.

دویمه وجه دا ده چې پاچا د معاونینو (مرستیالانو) د مرستې نه پرته، نه د ملت د چارو ته بیر کولی شي او نه د د ښمنانو په مقابل کښې د فاع کولی شي نو هغما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته د معاونینو او مرستیالانو د نیولو ضرورت وي ځکه چې دی بې وسی او کمزوری دی او الله جل جلاله د دغه ناقصو صفتونو څخه پاک دی د چا کومک او مرستې ته احتیاج نه لري؛ الله تعالیٰ فرمایلي دي؛

(قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَّمَا لَهٗ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ.) (۱) ترجمه یو ځل مکینی شوی ده وړدی کتل شي.

دغه ډول الله تعالیٰ فرمایلي دي:

(وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا.) (۲)

ترجمه: ووایه ټوله ستاینه الله تعالیٰ لره ده هغه ذات لره ده چې نه یې ولد نیولی دی او نه ورسره څوک په پادشاهۍ کښې شریک شته دی، او نه ورلره څوک مددګار شته د بې وسۍ له وجې نه لکه چې د کتاب بیان وایي، او په لویي سره یا د کړه الله لره (هر وخت) په لویي کامله سره.

---

(۱) سبا: ۲۲ - (۲) سورة بني اسرائیل: ۱۱۱ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشاه صاحب په موضح القرآن کښې لیکي: په الله
باندي بې وسی یعنی چرته راځی نه چې مددګار
ته یې ضرور پیښ شي، ژباړن
داسبابو په عالم کښې چې څه موجودات دی الله(ج)
دهغو ټولو خالق، پالونکی او مالک دی او هیڅ چاته احتیاج
نه لری غنی او بې پروا دی، او دالله تعالیٰ نه ماسوا چې
هرڅوک دی هغوی ټول الله پاک ته محتاج دی.
اماکوم چې پاچایان دی هغوی دخپلو مرستیالانو
معاونت ته احتیاج او ارتیا لری بلکښې حقیقت دادی
چې د دی په بادشاهئ کښې د هغوی سره برخه وال ګ
(والله (ج) یودی ده سره هیڅوک په سلطنت (واکمنی)
کښې شریک نشته لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.
در یمه وجه دا ده چې پاچا تر هغه وخت پورې چې دبل
چا له پلوه تشویق نه شي ده سره د ملت په حق کښې
د فائدې، احسان او شفقت کولو قصد نه پیدا کیږي نو
کله چې پاچا په دې ارتباط یا دخپلو ناصحینو (مشاورینو)
له خوا چې د پاچا د محبوبیت خیال ور سره وی مخاطب شي
او باور ته په دی مورد کښې په داسې توګه د یوچا
له خوا مشوره ورکړل شي چې د پاچا سره هم امید پیدا
شي، او هم ور سره خوف (ویره) پیدا شي، نو بیا دغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا په عزم او ارادې کښې د ملت دارتیاوو د رفع کولو په باب چمتو والی رامنځ ته شي، او دا یا له دې امله چې د ناصح او مشیر سپارښت د ده په زړه باندې اثر (اغیزه) کړې وی، او یا داچې د مشوره ورکوونکې د وینا تر تاثیر لاندې کومې چې تشویق او تخویف د دارې او فادې کولو اغلی دی.

اما الله تعالی د کرد و اشیاوو رب او مالک دی، او موږ چې څو مره په خپل او لاد باندې ترحم لرو، الله پاک د دې نه هم زیات په خپلو بندګانو باندې مهربان دی! -

دغه ډول د ټولو اشیاوو خلقت د الله پاک د ارادې پورې اړه لري که الله پاک د کوم شي د پیداکیدو اراده کړې وی نو هغه په وجود کښې راځي او که الله تعالی یې اراده نه وی کړې نو د هغه وجود بیا امکان نه لري -

او ده (الله) چې کله د خپلو بندګانو له پاره د کټو ترتیب د خپلو نورو کسانو پورې مربوط کړي دي نو بیا دغه کسان د هغوی سره مرسته پیل کړي، د عاکول ور ته شروع کړي او په دې برخه کښې ور له په سفارش بنا وکړي، او دغسې د دې نورو امثال هم واخله، پس دا الله تعالی هغه ذات دی چې د دغه ټولو شیانو خالق دی، او دا هغه ذات دی چې د احسان کوونکې د عاګوی او سفارش والا په زړه کښې یې د دعا، سفارش او نیکۍ کولو اراده پیدا کړې ده -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د دی امکان هم نشته چې داسې څوک دې موجود وي چې هغه دې الله (ج) لره د هغې (اراده) د برخلاف باندې مجبور کړي او یا دې هغه الله پاک ته په هغه څه باندې خبر ورکړي چې الله پاک په هغې باندې (العیاذ بالله) علم نه درلوده، او دا سې څوک هم نشته چې هغه الله پاک لره د امید او ویرې ورکولو سبب وګرځي او همدغه وجه ده چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

لا یقولن احدکم اللهم اغفرلي ان شئت...الخ یعني ستاسو څخه یو کس دې داسې نه وايي چې: ای الله! که ستا خوښه وي نو بخښنه راته وکړه، ای الله! که ستا خوښه وي را باندې ورحمیږه. بلکښې په یقین سره دې سوال کوي ځکه چې الله پاک مختار دی څوک یې مجبورولی نشي.

شفاعت د الله پاک داذن پوري اړه لري

سفارشیان به د الله تعالی په حضور کښې د هغه د اجازې نه پرته لکه چې الله (ج) فرمايي سفارش نه شي کولی (مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَهٗ اِلَّا بِاِذْنِهٖ.) (۱) څوک دی هغه کس چې سفارش به وکړي په نزد د ده مګر په اجازت د ده. او الله پاک فرمایلي دي:

---

(۱) سورة بقره: ۲۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

(قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ ..... الایة (۱)

همدارنګه الله تعالیٰ فرمایلی دی: (وَلَا يَشْفَعُوْنَ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰی) (۲) شفاعت به نه کوی مګر د هغه چا له پاره چې الله پری راضی شوی وی. پس دا خبره یې په ډاګه کړه چې هر هغه څوک چې په غیر د الله (ج) څخه بللی شی، هغه نه واکمن دی او نه ورلره د الله په واکمنی کښی برخه شته او نه دی د الله لپاره معاون دی او شی نشته چې سفارش یې د الله د اذن پرته کته نه شی رسولی.

اما پاچایان داسی نه دی، ځکه د پاچایانو په حضور کښی سفارش کونکی کله د قدرت خاوندان وی، کله ورځیا سره په سلطنت یعنی واکمنی کښی شریکان وی او کله د پاچایانو سره په دولتی چارو کښی مرستیالان او کومکیان وی. نو د غه کسان او د دوی نه علاوه نور کسان پرته له دی چې د پاچا څخه اجازه واخلی د پاچا په وړاندی سفارش کوی او د پاچا له خوا یی سفارش منل کیږی او دا کله له دی امله چې پاچا ورته احتیاج لری، او کله له دی وجی نه چې پاچا ترسیږي، ویره حس کوی، او کله یی ورله د هغه احسان او انعام په مقابل کښی د بدلی او مکافات په توګه قبولی چې دوی د پاچا سره کړی وی

(۱) سورة سبا: ۲۲-۲۳ (۲) سورة انبیاء: ۲۸.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بناءً دی د خپلی نبحی او خوی سفارش له دی وجی نه قبلوی چی دی خپلی خوی او نبحی ته احتیاج لری ځکه د خوی او نبحی مخالفت یی ارو مرو په ضرر تمامیږی، د غه راز دی د خپل نوکر سفارش هم نه ردکوی، ځکه که ردکوی یی نو دکسه داویره پیدا کیږی چی پایه یی د امر حمنه سرغړه و نه وکړی، او یا به ده ته په زیان رسولو کښی کوښښ وکړی.

د بنده گانو ټول خپل منځی سفارشات په همدی ترتیب سره صورت مومی، پس هیڅ یوکس د بل چا سفارش نه قبلوی مگر له دی امله یی قبلوی چی پایی ترینه تمه کیږی او یایی ترینه ویره کیږی. او الله تعالی هیڅ چا ته تمه نه لری، د هیڅ چا نه ویریږی نه، او هیڅ چا ته احتیاج نه لری، بلکښی هغه غنی ذات دی، او فرمایلی یی دی:

(اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُرَكَاۗءَ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ - قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ هُوَ الْغَنِيُّ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ) (۱)

ترجمه: خبردار یقینا د الله تعالی په اختیار کښی دی هغه څوک چی په اسمانونو کښی دی، او هغه څوک چی په ځمکه کښی دی. او تابعداری نه کوی هغه کسان چی په غیر

(۱) سورة یونس: ۶۶ - ۶۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله نه شریکانو لره بولې، او تابعداري نه کوي دوی مګر د ګمان، او نه دي دوی مګر د روغژن، ا ټکل کاروونه کوي ... وایې دوی نیولی دی الله تعالی ولد (نازولی) پاك دی الله تعالی، دی بې نیازه دی، خاص ده لره دی هغه څه چې په آسمانونو کښې دی او هغه څه چې په ځمکه کښې دي.

او مشرکانو چې کوم سفارشیان نیولي دي دوی د هم دغو مشرکانو له خوا سفارشیان ګڼل کیږي، الله تعالی فرمایلي دي:

(وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ـ (۱)

ترجمه: او بندګي کوي داخلق په غیر د الله نه د هغه چیا چې نه ضرر رسولی شي دوی ته او نه نفع رسولی شي دوی ته، او وایي دوی چې داکسان سفارشیان زمونږ دي د الله تعالی په دربار کښې، دوی ته ووایه آیا تاسو خبروړکوئ الله تعالی ته د هغه څه چې نه دی پوهه په هغې باندې په آسمانونو کښې او نه په ځمکه کښې (یعنی داسې شی هیڅ نشته)، پاك دی الله تعالی او ډیر لوی دی له هغو اشیاؤ څخه چې دوی یې شریکوي د الله (ج) سره. او همدارنګه الله تعالی

---

(۱) سورة یونس: ۱۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

(فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً ؕ بَلْ ضَلُّوْا عَنْهُمْ ۚ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ.) (۱)

ترجمه: پس ولې مرسته و نه کړه له دوی سره هغو چې نیولي وو دوی هغوی لره معبودان بې له الله نه د پاره د نژدې والي الله ته بلکې ورک شول (ددعا په وخت کښې) له دوی څخه او هم دا دی د دروغ ددوی او هغه څه چې تړي يې دوی (پر الله).

او د مشرکانو د عقائدو نه د خبر ورکولو په لړکې يې داسې فرمايلي دي:

(مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَآ اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰى الآيه (۲)

ترجمه: (او ویل دوی:) عبادت نه کوو مونږ ددوی مګر ددې له پاره چې نژدې کړي دوی مونږ الله تعالی ته په مرتبه د قرب کښې.

دغه راز الله تعالی فرمایلي دي:

(وَلَا يَأْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا.) الاية (۳)

او هم دا رنګه يې فرمايلي دي:

(قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ

---

(۱) سورة احقاف: ۲۸ (۲) سورة زمر: ۳ (۳) ال عمران: ۸۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا. أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا. (۱)

مګر سفارش داره او دعا کونکی صرف هغه دول شفاعت او دعا کولې شی دکوم په باره کښې چې ورته اجازه شوی وی، پس دی هغه دول شفاعت نه شی کولې دکوم څخه چې منع راغلی یی، لکه د مشرکانو په حق کښې سفارش کول او ور له بخښنه غوښتل شو الله تعالی فرمایلی دي:

(مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ، وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ.) (۲)

ترجمه: نه دی روا پیغمبر لره او نه مسلمانانو لره چې بخښنه و غواړی د مشرکانو له پاره اګرکه وی دوی خاوندان د خپلوۍ پس له هغې نه چې ښکاره شو دوی ته چې دوی دوزخیان دی، او نه وه بخښنه غوښتل د ابراهیم (ع) د خپل

---

(۱) بنی اسرائیل: ۵۷ (۲) التوبة: ۱۱۳،۱۱۲ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار له مکر په سبب د وعدی وه چی کړی یی وه (پلار) هغه وعده د ده (ابراهیم) سره بس هر کله چی ښکاره شوه ابراهیم ته چی دی د ښمن د الله دی نو بیزاره شو هغه نه بیشکه ابراهیم خامخا ډیر نرم زړی او صبرناک وو. او دغه ډول الله تعالی د منافقانو په هکله فرمایلی دی:

(سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ) (۱)

ترجمه: برابره خبره ده په حق د دوی کښی که ودغواړی ته بخښنه د دوی له پاره (وکه یی) و نه غواړی د دوی له پاره، هیڅکله به و نه بخښی الله دوی لره.

او په صحیح حدیث کښی ثابته شوی ده چی الله پاک خپل پیغمبر د مشرکانو او منافقانو په حق کښی د بخښنی غوښتلو څخه منع کړی دی، او د دی خبری څخه یی خبر ور کړی دی چی دی (الله) د و یته بخښنه نه کوی (او فرمایلی یی دی:

(اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ) (۲)

ترجمه: یقینا الله پاک نه بخښی چی شرک او کړی شی د هغه سره، او بخښی هغه ګناهونه چی کم دی د دینه هغه چاله چی اراده و فرمایی د مغفرت یی. د غه ډول ...

---

(۱) منافقون: ۶ (۲) سورة النسآء: ۴۸ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دي:

(وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ) (۱)

ترجمه: او هيڅ کله مه کوه مونځ (د جنازې) په هيڅ تن له دغو (منافقانو) چي مړ شي، او مه دريږه په قبر د ده (د دعاء استغفار، يا تدفين د اهتمام له پاره) بيشکه دغه (منافقان) کافران شوي دي په الله تعالیٰ او په رسول د هغه، او مړه شوي دي د دي په داسي حال کښي چي دوی نافرمان وو. همدا ډول الله تعالیٰ فرمايلي دي:

(ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ) (۲)

ترجمه: و بولئ تاسي خپل رب لره (هر وخت) په زارئ عذر او په پټه سره بيشکه چي الله نه خوښوي تيريدونکي (له شرعي حدودو نه په دعا کښي) - او په دعا کښي شرعي حدو د څخه تجاوز دا دي چي بنده د الله پاک څخه د هغه کار کول غواړي چي الله پاک هغه کار نه کوي د مثال په توګه دی نبي نه دی او د الله پاک څخه د پيغمبري مقام غواړي، يا د مشرکانو له پاره د مغفرت سوال کوي او داسي نور شو او يا دا چي د الله پاک څخه د ګناه او د

---

(۱) سورة توبه: ۸۴ (۲) اعراف: ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

معصیت سوال کوی لکه په کفر، فسق او نافرمانی کولو سره د الله (ج) نه د کومک غوښتنه کوی، پس سفارش کوونکی هغه څوک دی چې الله پاک ورته د سفارش کولو اجازه کړې وی، او بیا دی هغه ته د ټول غوښتنه کول شي په دغه غوښتنه (دعاء) کښې ګناه نه وی، که چرته یو تن یې داسې څه وغواړي چې ورله مناسب نه وی نو بیا په هغې باندې تېښکار نه کوی لکه چې هغوی پښه هغې باندې د تېښکار کولو څخه لکه چې الله تعالی فرمایي معصوم دی:

(إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ.) (۱)

ترجمه: بیشکه ځما ځوی ځما د اهل څخه دی، او بې شکه وعده ستا سو حقه ده، او ته تر ټولو حکم کوونکی یې، بیا الله پاک وفرمایل:

(يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ. قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ.) (۲)

ترجمه: ای نوحه! یقیناً دی ستا د اهل څخه نه دی

---

(۱) سورة هود: ۴۵ (۲) هود: ۴۶، ۴۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې دی د داسې عمل والا دی چې نیټ نه دی، پس
دُعَا مه غواړه زمانه د هغه چا په باره کښې چې نښته
دی تا لره د هغه (د ایمان) په باره کښې یقین بیشکه
زه پند درکوم تا ته چې (نه) شې ته له جاهلانو څخه
وویل ده: (نوح) ای ربه زما! یقیناً زه پناه غواړم پتا
سره له دې چې سوال وکړم له تا نه د هغه چا په باره
کښې چې نشته ما لره د هغه په ایمان باندې یقین
او که ته بخښنه و نه کړې ما ته او رحم و نه کړې په
ما باندې نو شم به زه له زیان کارانو نه۔

او هر سفارش کوونکی، او دعا والا چې د الله پاک په
دربار کښې سوال او سفارش (کوی د هغه سفارش) او دعا د الله تعالیٰ د قضا،
قدر او مشیت پورې اړه لری پس د الله هغه ذات دی
چې قبلوونکی د سفارش دی او اجابت کوونکی د دعا دی
او هغه ذات دی چې د سبب او مسبب دواړو خالق (دی)
او دا دعا د هغو اسبابو د جملې څخه ده (کوم) چې د
الله تعالیٰ له طرفه مقدر شوی دی۔

پس کله چې حقیقت په دې ترتیب سره دی بیا نو
محض اسباب مؤثر گڼل بې له دې چې مؤثر حقیقي
ته یې نسبت وشي، شرک فی التوحید گڼل کیږي
او د سبب څخه په دې وجه کار نه اخستل چې په دې
برخه کښې یې سببیت تثبیت نه دی دا د عقل تنقیص

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نیکړتیا وجه ده او په کلي توکه د اسبابو څخه سترګې پټول چې هیڅ وجود نه لري دا د شریعت پې اعتبار ده کول او ور باندې داغ لګول دي، بلکینې په بنده باندې دالازم دي چې دي به متوکل علی الله او سیږي او دده څخه به سوال او غوښتنه کوي او امید به ترینه ساتي او دا ځکه چې الله پاک د بنده د مشکل دحل له پاره د مخلوق دعا او ځني نورشیان چې خوښ دي وي اسباب مقرر کړي دي۔

دادني په حق کښې د اعلیٰ له طرفه دعا غوښتل او دغه راز بالعکس دواړه مشروع طریقې دي

دعا غوښتل یوه مشروع او جائزه طریقه ده چې لوړې مرتبې خاوندیې د ټیټې درجې د خښتن له پاره کولې شي او د ټیټې درجې والا یې د لوړې درجې خاوند په برخه کښې کولی شي لکه چې د انبیاوو علیهم السلام څخه به د شفاعت او دعا غوښتنه کیده او دغه راز مسلمانانو د استسقاء یعنې د باران کیدلو په برخه کښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د سفارښت او دعا غوښتنه کړې وه (۱) او همدارنګه بیا د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه بعد عمر رضي الله عنه او نورو مسلمانانو په ګډه سره د

---

(۱) دادا علیٰ له طرفه د ادنیٰ په حق کښې د دعا کولو مثالونه دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

استسقی په باره کښی د نبی علیه السلام تره عباس رضی الله عنه د دعا کولو له پاره غوره که او وړاندی یی کړه -
د غه ډول خلک به د قیامت په ورځ د انبیاوو علیهم السلام څخه د شفاعت غوښتنه کوی چی محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم په دوی کښی ډک دو سفارش کوونکو سردار دی، او دیو شمیر خاصو سفارشونو ویاړ هم د همدغه په برخه دی، اما د دی سره سره بیا هم په صحیحو کښی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه دا خبره ثابته ده چی دغه فرمایلی دی: (۱)

«اذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما یقول ثم صلوا علیّ فانه من صلی علیّ مرة صلی الله علیه عشرا ثم سلوا الله لی الوسیلة فانها درجة فی الجنة لا تنبغی الا لعبد من عباد الله وأرجو ان اکون ذلك العبد فمن سأل الله لی الوسیلة حلت له شفاعتی یوم القیامة». (۲) یعنی کله چی تاسی د مؤذن څخه اذان آوری نو تاسی وی سره هغه څه و وایئ چی هغه یی وایی (د آذان کلمات ورسره تکرار وئ) او بیا ورد سته پر ما باندی درود ووایی ځکه هغه

---

(۱) دادلیل له پلوه داعلی درجی د غوښتن له پاره د دعا غوښتلو مثالونه ذکر کیږی . (ژباړن) -

(۲) دا یوازی مسلم روایت کړی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې پرما باندې یو وار درود وو وایي الله پاک په هغه باندې لس کرته درود وائی بیا ورپسې د الله تعالی څخه زما له پاره وسیله وغواړې حکه د غه وسیله په جنت کښې یوه درجه ده چه د الله تعالی د بندګانو څخه د یو بنده له پاره اختصاص شوی ده، او زه هیله کوم چې د غه بنده زه وو وسم پس څوک چې زما لپاره د الله پاک څخه وسیله وغواړې نو د قیامت په ورځ زما د شفاعت له پاره مستحق وګرځیده.

د غه راز عمر رضی الله عنه چې کله د عمرې کولو لپاره تللو او رسول الله صلی الله علیه وسلم ته په مخه ښه ویله نو عمر رضی الله عنه ته یې وفرمایل: (یَا اُخَیَّ لَا تَنْسَنَا مِنْ دُعَائِکَ) (۱) ای وروره که! ما په د عاکښې له یاده مه اوباسه.

پس نبی علیه السلام د خپل امت څخه غوښتي دي چې دده له پاره دعا وغواړې، لیکن د غه غوښتنه د دې جهلی څخه نه ده چې دې کښې د خپلو امتیانو څخه سوال کړې بلکښې دی دوی ته په دې باندې د داسې امر کوی لکه څرنګه چې دی ورته د نورو نیکو اعمالو په باره کښې په کوموچې ثواب حاصلیږي، امر کوي، د رسول الله صلی

---

(۱) د دې حدیث په سند کښې عاصم بن عبد الله دی او هغه ضعیف دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم له پاره د خپلوامتیانو په ټولو اعمالوکښې
چې د دوی له خوا ترسره کیږی د دوی په شان اجرکئ
ځکه د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابته ده چې
ده فرمایلی دی: مَنْ دَعَا اِلیٰ هُدیٰ .... الخ

یعنی چا چې د نیکۍ په لوری بلنه ورکړه نو ده لپاره
د هغو کسانو د ثواب په اندازه اجردئ چې د ده تابعدا ري
وکړي بې له دی چې د دوی په اجرکښې څه کموالئ راشي
او څوک چې د ګمراهۍ په لوری بلنه ورکوی نو پر ده
باندې به د هغه چا د ګناه په اندازه ګناه پیتي کیږی
چې د ده پیروی کړې وی بې له دی چې د دوئ د ګناهو نو
په بارکښې څه کموالئ راشي۔

پس په د اسی حال کښې چې رسول الله صَلی الله
علیه وسلم د هر نیک عمل په لوری خپل امت ته بلنه ورکړې
ده، نو د ده له پاره د دوئ په ټولو هغو اعمالوکښې
چې په هغې کښې د ده تابعداری کړې دی، د دوئ
په شان اجر دی۔

د غه ډول کله چې د وی په رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
باندې درود وائي، نو الله پاک په هریو د هغوئ
باندې لس ځلې درود وائي رحمت لیږی، او د رسول الله
صلی الله علیه وسلم له پاره د دوئ د اجر په شان اجر حاصلیږئ
او دا ځکه څرګنده خبره ده چې الله پاک د رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حق کښې د دوی د دعا اجابت کوي او شك نشته چې الله تعالیٰ د دغه دعا په واسطه سره دوی ته ثواب یعنې بدله ورکوي، او کومه فائده چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته رسیږی هغه د دغه دعا په واسطه سره د الله تعالیٰ د لوري نعمت کرحې.

دُعادَاعِيْ او مَدْعوٌّ لهٔ دُواړو ته گټه رسوي

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه په صحیح حدیث کښې ثابته ده چې ده فرمایلي دي: دا سې یو سړی نشته چې دی د خپل ورور له پاره په غیاب کښې دُعا کوي مګر دا چې الله پاك هغې له یوه فرښته مقرره وي چې هر واري دی د خپل ورور له پاره کومه دعا کوي نو دغه مقرره شوي فرښته وائي: آمین او ستا له پاره دي هم دومره وي.

په یو بل حدیث کښې راغلي دي: «اَسْرَعُ الدعاءِ دعوة غائبٌ لغائبٍ» (۱) یعنې ډیره زیاته د قبول دعا په غیاب کښې د یو چا له پاره دعا کول دي.

پس د بل له پاره په دعا غوښتلو سره داعي (دعا کونکی) او مدعوٌّ لهٔ (د چا له پاره چې دعا غوښتل کیږي) دواړو

---

(۱) منذري، ذهبي، او څنو نورو حدیث پوهانو دغه حدیث ضعیف بللي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته کتبه رسیږی اګرچې د عاکونکي په د تبه کینی د هغه چې فتح چې دعا وی له عوښتل کیږي تیت هم وی، له دی امله مؤمن چې کله دخپل ورور په حق کینی کومه دعاکوی نو په هغی سره هم ده ته فائده حاصلیږی او هم پری هغه چاته فائده رسیږی چې دعا ورله غوښتل کیږی۔

پس چاچې بل ته وویل: زماله پاره دعاوکړه او په سره یی خپل ځان او د عاکونکی دواړو ته کتبه رسول مقصد وُ، نو دي او هغه مسلمان رورییی دواړه د نیکۍ او تقوی په برخه کینی د یو بل مرستیالان وګرځیدل ځکه ده خپل دعاکونکی رورد مطلوب په لوری وهڅاوه او د هغه څه ترسره کولوته یی متوجه که چې د دواړو له پاره پکښی فائده او ګټه ده۔

پس غوښتونکي په دعا سره د داسی فعل چې دواړو ته پکښی فائده وی د هغه چا په شان دی چې بل ته په نیکۍ او تقوی سره امر کوی چې بیا مامورته د دغه عمل په انجامولو سره هم ثواب رسیږی او آمرته هم د ثواب په اندازه ثواب حاصلیږی ځکه چې دغه مامور یی دی نیک عمل ته رابللی دی؛ او بالخصوص د هغو دعاګانو په برخه کینی لکه چې الله تعالی فرمایلی دی بنده ته مامور کړی شوی دی: (وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) (۱)

(۱) سورة محمد: ۱۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: او بخښنه او غواړه د ګناه خپلې او د پاره د مؤمنانو سړیو او مؤمنانو ښځو په دې کښې الله پاک په استغفار سره امر کړی دی او بیا یې فرمایلی دی:

وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَّلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ جَآءُوْكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُوْلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا

(۱) - ترجمه: او که چیری دا دې له کوم وخت چې ظلم وکړه دوی په ځانونو خپلو داغلی وی تا ته پس بخښنه غوښتی وی دوی له الله څخه او بخښنه غوښتی وی پیغمبر د دوی له پاره نو خامخا به موندلې وو دوی الله تعالی لره ښه قبلوونکی د توبې ډیر رحم والا.

په دې آیت کښې الله پاک دعا موخلقو د استغفار او د دوی په حق کښې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د استغفار دواړو ذکر کړی دی، او په هغه بل آیت کښې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته د دې امر شوی دی چې دی د مؤمنانو سړیو او مؤمناتو ښځو له پاره بخښنه او غواړې ولې دا خبره دیاوونې وړ ده چې الله پاک مخلوق ته د دې امر نه دی کړی چې دوی د نورو مخلوق له پاره دا سې شی سوال وکړی چې الله پاک مخلوق ته په هغې سره د سوال کولو امر نه وی کړی بلکښې الله پاک چې بنده ته د کوم شی امر کړی دی هغه فعل دی او کترک دی تعمیلول یې د الله تعالی عبادت او طاعت دی

---

(۱) سورة النساء: ع ۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د فاعل په حق کښې د اصلاح، سعادت او دغه راز الله تعالی ته د نږدې کېدو وسیله او سبب دی.

پس کله چې دی د غه فعل ترسره کړي نو د الله پاك د لوري د لوی احسان او انعام (پیرزوني) مستحق وګرځي او د ټولو نه ستر احسان چې الله پاك په بندګانو باندې د هغې پیرزوینه کړې ده هغه د ایمان د قبلولو په برخه کښې ورته هدایت او توفیق ورکول دي چې د غه ایمان د قول او عمل څخه عبارت دی او د طاعتونو او نیکیو په کولو سره زیات والی مومي، نو هر کله چې بنده د خیر کار د نېك عمل وکړي، نو په ایمان کښې یې زیادت راشي او دا هغه حقیقي انعام دی د کوم یادونه چې د الله تعالی په دې مبارك قول کښې شوې ده:-

(صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ -) (۱)

ترجمه: لاره د هغو کسانو چې تا انعام کړی دی په هغوی باندې- او دا رنګه د الله تعالی په دې قول کښې یادونه شوې ده:

(وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ) - (۲)

ترجمه: او هر څوك چې د الله او د الله د رسول ومنی نو دغه کسان به (په جنت کښې) د هغو کسانو سره وي چې

---

(۱) فاتحه: ۷ (۲) نسآء: ۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

انعام کړی دی الله پر هغوی باندی .

اما دا خبره چې د دنیا نعمتونه پر ته له دین څخه نعمتونه دی او که نه دی، په دیکښی زمونږ د مسلك د علماوو او نورو علماوو د وه مشهور قوله دی چې تحقیق له مخی د نیوی نعمتونه من وجه نعمتونه بلل کیږی اګرچې من وجه تامه نعمتونه نه شمیرل کیږی .

و لی دینی نعمتونه کوم چې حصول یې په کار دی دا هغه څه دی چې الله پاك یې په کولو سره امر کړی دی او د واجبو او مستحبو څخه عبارت دی، پس دا د خیر هغه امور دی چې طلب یې د مسلمانو په اتفاق سره ضروری خبره ده، او دا هل السنة والجماعة په نزد باندی اصلی او حقیقی نعمت دی، ځکه د دوی په نزد باندی الله هغه ذات دی چې بنده ته پی نعمت د نیك عمل په ترسره کولو سره حاصلیږی .

په دی ځای کښی مقصد دا دی چې الله پاك مخلوق ته لا د الله څخه د مخلوق په بر خه کښی اصوف د هغه څه په باره کښی د سوال کولو امر کړی دی چې په هغی کښی د مخلوق له پاره خیر او فائده وی چې هغه یا واجب دی یا مستحب دی ځکه چې الله تعالی مخلوق څخه د دینه پرته بل څه نه غواړی، پس بل چا ته په څنګه اختیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړې چې له دغه څخه دي د دینه (واجبو او مستحبو نه) په غیر بل څه وغوښتل شي! بلکښې الله تعالی په بنده د ضرورت نه پغیر د بنده څخه د مال غوښتل هم حرام او ممنوع کړځولی دی۔

او س په دې لړکښې د دعا غوښتونکي نیت ته کتل پکار دي چې نیت یې څنګه دی. که مقصد یې په دعا سره مامور بالدعاء (دعاکونکی) ته او یادځان او دعاکونکي دواړو له پاره فائده رسول وي، نو په دې سره د دعاغوښتونکي ته ثواب حاصلیږي، او که چیرته یواځې خپل مطلب حاصلول یې مقصد وي له دې چې مامور بالدعاء (دعاکونکي) ته یې څه ورسیږي، نو دا یواځې د ده د نفس تقاضا پوره کول دي او بس۔

په دغه ډول سوال کولو سره الله پاک بیخي امر نه کوي، بلکښې د دغه راز سوال څخه یې نهی کړې ده ځکه چې دا د مخلوق په حق کښې داسې یو سوال دی چې د چا له پاره پکښې د مصلحت او ګټې د سولو کوم قصد نه دی شوی، او حال دا چې الله پاک مونږ ته امر کوي چې ده ته راجع شو، بنده ګي یې وکړو او د بندګانو سره یې په نیکۍ او احسان کولو سره مشغول او وسو۔

په دغه ډول سوال کښې د دعو مقاصد وڅخه د یو قصد هم نه دی شوی نه پکښې الله تعالی ته د راجع کیدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعا او صلوة قصد شوی دی او نه پکښی مخلوق سره احسان کول، لکه زکوٰة اداکول شو په نظر کښی نیول شوی دی.

اگرچې بنده د دغه ډول سوال په کولو سره نه گناه کاریږی اما بیا هم مامور به، او مایؤذن له نه دی، یعنی هغه شی چې بنده ته یې دکولو امر شوی دی، او هغه شی چې بنده ته پکښی صرف اجازه حاصله ده یو شان نه دی بلکښی د واړه په ځینو ځایونو کښی یو د بل سره توفیر او فرق لری.

د مثال په توگه استرقاء، یا دم اچولو غوښتنه شوه، ځکه د غه کار اگرچې جائز دی خو بیا هم رسول الله صلی الله علیه وسلم په یو حدیث کښی فرمایلی دی: آو یا زره کسان داسې دی چې بې له حساب څخه به جنت ته داخلیږی او صفت دا څوک دی چې استرقاء یعنی د رقیې او دم طلب نه کوی مقصد دا دی چې، د دی د ضرورت په وخت کښی د رقیې د طلب څخه کوم چې صرف مایؤذن له فیه دی او د رخصت په درجه کښی قرار لری د وسیلی په توگه استفاده نه کوی بلکښی د توکل څخه کوم چې اعلی او لوړه درجه مقام لری کار اخلی.

د شیخ الاسلام ابن تیمیه رح وایي: د دی مسئلی په هکله ما بل ځای کښی په تفصیل سره بحث کړی دی او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ځای کښی مقصد دا دی چی هر څوک د الله او د الله د مخلوق ترمنځ داسې واسطې ثابته وی لکه څرنګه چی د مجازی پاچایانو او رعیت ترمنځ وجود لری، نو هغه د دغه عقیدې په لرلو سره د اسلام څخه خارجیږی او مشرک ګرځي، ځکه داد هغو مشرکانو عقائد و چاچې د بتانو عبادت او بندګی کوله او ویل به یې:

د (بتان) دانبیاوو او نیکانو بندګانو تصاویر اوشکلونه دی او الله ته د تقرب حاصلولو له پاره زموږ وسیلې دی!

همدا رنګه دا هغه ډول شرک دی چی الله تعالی د هغې په وجه په نصرانیانو باندې رد کړی دی او فرمایلي یې دی:

((اتَّخَذُوٓا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَٰهًا وَٰحِدًا لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ)) (۱)

ترجمه: اختیارمند جوړ کړی دی، دوی ملایان او پیران خپل دا حکامو (د حلالو او حرامو) په غیر د الله تعالی نه، او مسیح ځوی د مریم او حکم نه و شوی دوی ته مګر د دې خبرې چی بندګی دی وکړی دوی خاص د معبود کار یو، نشته دی لائق او حقدار د بندګی په غیر له ده نه، پاک دی الله تعالی د هغې نه چی دوی یې ورسره شریک ګرځوی.

---

(۱) سورة التوبة: ۳۱ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه راز دالله تعالی څخه په مستقیمه توګه دسوال کولو په برخه کښې الهی فرمان داسې راغلی دی:

(وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ.) (۱)

ترجمه: او هر کله چې پوښتنه وکړي له تا څخه بندګان زما له حال زما څخه نو بیشکه زه نژدې یم قبلوم دعا د دعا کونکي کوم وخت چې دعوا وکړي له ما څخه پس ود منې حکمونه زما او ایمان دې راوړي پرما یقین دې وکړي په قبول د دعا سره) بنایي چې ددوی په سمه لاره محکم پاتې شي -

همدارنګه الله تعالی فرمایلي دي.

(فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ - (۲)

ترجمه: پس کله چې فارغ شې (د تبلیغ یا لمانځه څخه) نو ځان ستړی کوه (په عبادت یا دعاء کښې) او خپل رب ته رغبت او زاری کوه -

همدارنګه الله تعالی فرمایي: (وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ) (۳)

ترجمه: او کله چې تکلیف ورسیږي تاسو ته په دریاب کښې نو هیر شي ستاسو نه هغه څوک چې تاسو یې په حاجتونو کښې په غیر دالله تعالی نه را بولئ - او همدارنګه الله پاک

---

(۱) بقره: ۱۸۶ (۲) الم نشرح: ۷-۸ (۳) الاسراء آیت: ۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلی دی:

(اَمَّنْ یُّجِیْبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَیَکْشِفُ السُّوْٓءَ وَیَجْعَلُکُمْ خُلَفَآءَ الْاَرْضِ)-(۱)

ترجمه: بلکښې هغه څوک (غوره دی) چې قبلوی سوال د عاجز (بیکس او ناقرار) کله چې وبولی دغه مضطر هغه لره او لری کوی سختی او گرځوی الله تاسو لره خلیفه گان په زمکه کښې.

دغه راز الله تعالیٰ فرمایلی دی:

یَسْئَلُهٗ مَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِیْ شَاْنٍ) (۲)

ترجمه: سوال کوی دالله تعالیٰ څخه هر هغه څوک چې په آسمانونو او ځمکه کښې دی هره ورځ الله په یو بل شان کښې دی.

په الله باندې توکل او یوازې دالله تعالیٰ څخه ویره او امید ساتل د توحید څخه عبارت دی

شک نشته چې الله پاک د خپل مبارک کتاب په ذریعه سره هم د شرک جرړې قطع کړې دی او هم یې په دغه کتاب کښې د توحید د دغه ډول پوره وضاحت او بیان کړې دی، او د په دې خاطر چې هیڅ یو کس دالله تعالیٰ څخه پرته په بل

(۱) نمل: ۶۲ - (۲) رحمٰن: ۲۹ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیڅچا باندې توکل وکړې، نه ترینه امید وساتې او نه ترینه ویریږې، الله تعالیٰ په دې هکله داسې فرمایلي دي:

(فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ط (۱)

ترجمه: پس مه ویریږئ تاسو د خلقونه او ویریږئ له ما څخه او مه اخلئ تاسو په آیاتونو باندې بدله لږه (دنیا)

همداز ټکه الله تعالیٰ فرمایلي دي:

(إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ). یعنې دغه جاسوس یقینا چې شیطان دی تاسې د خپلو ملګرو څخه ویره وي. (فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) (۲)

پس مه ویریږئ له هغوی نه، او له ما نه ویریږئ که چېرې یئ تاسې مؤمنان. یا ځکه چې تاسو مؤمنان یئ.

همدارنګه الله تعالیٰ فرمایي:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً). (۳)

ترجمه: آیا نه دې کتلي تا (ندې رسیدلی تا ته حال) د هغو کسانو چې وو ویلي شو دوی ته: بند کړئ تاسو لاسونه خپل او قائموئ یعنې سم اداکوئ لمونځ او ورکوئ تاسې زکوة

---

(۱) مائده: ۴۴ - (۲) آل عمران: ۱۷۵ - (۳) النساء: ۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو کله چې فرض کړی شو په دوی باندې جنګ، په دې وخت کښې
یوه پوله له دوی نه ویریږي له نه خلقونه په شان د ویرې
د دوی د الله نه، بلکښې ډیر زیات د ویرې له دنه.

دغه رسول الله پاك فرمایلي دي.

«انما یعمر مساجد الله من آمن بالله والیوم
الآخر واقام الصلوة وآتی الزکوة ولم یخش
الا الله». (۱)

ترجمه: بیشکه چې آبادوي مساجد یعنې جوماتونه د
الله تعالی هغه څوك چې ایمان یې راوړی دی په الله او
په ورځ آخرت او سم یې ادا کړی دی لمونځ او ورکړي
یې دي زکوة او نه دي ویري د لې مګر د الله نه یعنې
په غیر د الله څخه د بل چانه نه دي ویریدلي.

پس دا خبره څرګندوه شوه چې اطاعت په الله
او دالله د رسول دزاړه کیږي، او دیره به یوا ځې د
یو الله څخه کیدای شي.

همدارنګه الله تعالی فرمایلي دي:

«ولو انهم رضوا ما آتاهم الله ورسوله
وقالوا حسبنا الله سیؤتینا الله من فضله
ورسوله انا الی ربنا راغبون». (۲)

ترجمه: او که دوی خوشحاله شوي وای په هغه څه

---

(۱) التوبة: ۱۸ (۲) التوبة: ۵۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ورکړې ؤ د دوی ته الله تعالی او رسول د هغه، او دوی وییلي وای چې کافي (بس) دی مونږ لره الله تعالی زر دی چې را به کړي مونږ ته الله تعالی د فضل خپل نه او رسول د د غه الله (لره به غنیمته) -

او د الله تعالی د دوی قول نظیر د الله پاك د غه مبارك قول دی چې فرمایي:

(اَلَّذِيْنَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوْا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيْمَانًا وَّ قَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ.) (۱)

ترجمه: دا هغه کسان دي چې وویلې دوی ته خلقو (جاسوس) یقینا خلقو یعني کافرانو را ټول کړي دي ستاسي د مقابلې له پاره ډیر لښکرونو و یریږئ له دوی نه پس د غه ویرو لولانو یات کړ ایمان د دوی، او دوی ویل دوی: بس دی مونږ لره الله تعالی او دی ښه کارساز دی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم خپل امت ته د توحید د غه ښکلی تسم په کامله توګه ثابت او روښانه که او د شرك ټول اسباب یې په خپل امت کښې محوه او نابود کړل او دا له دی امله چې د غه پر دول توحید زمونږ د دی قول تثبیتونکی دی چې وایو -

(لا اله الا الله) نشته دی لائق د بندګی او عبادت

---

(۱) آل عمران: ۱۷۳ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر یو الله دی یعنی د الله پاک نه په غیر بل څوک د عبادت او بندګۍ وړ نه دی، ځکه (الله) هغه ذات دی چې زړونه ورته په کمال محبت، تعظیم، درنښت، احترام، امید او خوف سره تسکین له پاره پناه وروړي -

رسول الله صلی الله علیه وسلم په دی برخه کښې زښت زیات تاکید وکړ او حتی چې خپلو امتیانو ته یې وفرمایل: (لا تقولوا ماشاء الله وماشاء محمد) یعنی داسې مه وایئ که د الله خوښه وی او د محمد ﷺ خوښه وی بلکښې داسې وو وایئ: ماشاء الله ثم شاء محمد) که د الله خوښه وی او بیا د محمد ﷺ خوښه وی -

یو څل یو سړي رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل: که د الله خوښه یې او ستا خوښه یې، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: (اجعلتنی لله ندا)، آیا زه دې لله شریک وګرځولم ؟ داسې ووایه: (ماشاء الله وحده)، که د یو الله خوښه وی - (۱)

---

(۱) په اوسنی وخت کښې د ډیرو زیاتو خلقو د خولو څخه په ناپوهۍ سره د غه ډول ناروا اقوال زیات راووځي او بیا خصوصاً په هغه وخت کښې چې تملق او غوړه مالی ورسره مل شی نو د ګرځ خاوندانو او هغو کسانو ته چې ورته په مادی لحاظ سره اړتیا لري په خطاب کښې وایی: خدای او ته به دا کار کوی، په خدای او تا باندې دا کار شو، که د خدای او ستا خوښه وی، نو دا کار کیږی، په خدای (پاتی ص ۷۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه راز رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:

څوک چې لوړه (قسم) کوي نو هغه دی په الله سره قسم یاد کړي او یا دا چې چُپ دې دسي. همدا رنګه یې فرمایلي دي: چاچې دالله پاک نه په غیر په بل څه باندې لوړه وکړه نو هغه د شرک مرتکب وګرځید یعنی د الله پاک سره یې شریک پیدا کړو -

دغه ډول رسول الله صلی الله علیه وسلم ابن عباس ته رضی الله عنه ته و فرمایل: کله چې سوال کوي نود الله نه یې او کله چې د مرستی غوښتنه کوي نو د الله څخه مرسته غواړه او وچ شوی دی قلم، یعنی فارغ شوی دی د هغه څه د لیکنې څخه چې مخکینې دی راتلونکی دی، او ته ورسره مخ کیږه ی (یعنی کوم شی چې تاته د رسیږ ی هغه مقدر شوی دی، که ټول خلق تاته د نفع رسولو کوښښونه وکړي تاته کټه نشي رسولی مګر هغه شی چې الله پاک ستا دې فائدې له پاره لیکلی وی، او که چیر ته ټول خلق د دې خبرې کوښښ وکړي چې تاته نقصان او زیان درورسوی نو تاته نقصان نه شي در رسولی مګر هغه شی چې الله پاک ستاد ضرر له پاره لیکلی وی -

---

(پاڼی منلا) او تا باندې مې سپارلی دی، خدای ادتاته مې سپارلی دی. د دغه حدیث له مخې دغه ډول اقوال شرعاً نا روا دي ځان ساتنه ورنه ضروري ده - (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غه ډول رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:
زما د توصیف په برخه کښې د و مره افراط مه کوی
لکه څو مره چې نصرانیانو د عیسی بن مریم په برخه
کښې کړی وُ، بیشکه زه بنده یم ما ته د الله بنده او
د هغه رسول و وو ایئ. همدا رنګه یې فرمایلي دي:
الله! ته زما قبر بُت و نه ګرځوې چې عبادت یې شروع شي
د غه ډول رسول الله فرمایلي دي: زما په قبر
باندې اختر (خوشالي او میله) مه جوړ وئ، پر ما باندې
درود او وایی، بیشکه ستاسې درود د هر ځای کښې چې
یاستي ما ته را رسیږي.

همداغه ډول رسول الله صلی الله علیه وَسَلم د خپل
مرض په حالت کښې و فرمایل: په یهودو او نصارا دې
د الله لعنت وي د دې د خپلو انبیاوو د قبرو نو څخه
مساجد جوړ کړي وُ- د ده خپل امت د هغه ډول افعالو
او مراسمو د اجراکولو څخه ویرولو کوم چې د یهودانو
او نصرانیانو له خوا په دې برخه کښې منځ ته راغلي وُ.
اُمّ المؤمنین عائشه رضی الله عنها وایي:
که دا ویره نه وای چې خلق به بیا د رسول الله صلی
الله علیه وسلم د قبر نه مسجد جوړ کړي نو حتما به یې قبر
مکشوف یعني ښکاره وای او کوم حائل یا پرده به یې
نه درلی، لیکن دا بد کار دی چې قبر یې ښکاره شي او مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ینه جوړ شي (۱) «شیخ وایي» دا یو وسیع باب دی چې زښت زیات دلائل پکښې وجود لري - (۲)

---

(۱) لکه چې په فتح الباري کښې ذکر دی مراد په دې سره د کور څخه د باندې د فن کیدل دی -

(۲) پټول هغه احادیث چې معنایې مخکښې ذکر شوه د سنن په لحاظ سره جید او کره دي -

(په روستني حدیث کښې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په یهودو او نصاراؤ باندې لعنت ویلی دی سبب یې وساله دا په ګوته کړی دی چې دوی د خپلو انبیاؤ د قبرونو څخه مساجد جوړ کړي ؤ، او بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم خپل صحابه او امتیان په دې برخه کښې د هغه ډول افعالو او عملو څخه ویرول کوم چې هغوی د ځان ایجاد کړي ؤ، بناءً اوس په دې باندې ځان پوهول په کار دي چې د (اتخذوا قبور انبیائهم مساجد) چې معنایې دا ده، دوی د خپلو انبیاؤ د قبرونو څخه مساجد جوړ کړي ؤ، څه مقصد کیدای شي ؟ -

شیخ محمد ناصرالدین الباني د دغه (اتخاذ) یا مسجد جوړولو په باره کښې په (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مساجد) نومې خپل تصنیف کښې مفصل او په زړه پورې بحث کړي دی او د موضوع په اړه یې یو زیات شمیر احادیث په مختلفو روایاتو او عباراتو سره رانقل کړي دي او بیا یې د دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(اتخاذ) د علماؤ او محدثینو د اقوالو په رڼا کښې په دری ډوله داسې معنا کړې دی :

۱ - په قبرونو باندې لمونځ کول یعنې په قبرونو باندې سجده اینښودل .

۲ - قبرونو ته سجده کول او په لمانځه او دعا کښې ورته مخامخ کیدل .

۳ - په قبرونو باندې جوماتونه (مسجدونه) جوړول او پکښې د لمانځه د اداء کولو قصد او اراده .

شیخ البانی دا هم لیکلی دی چې امام شافعي (رح) ویلی دی چې حدیث د غو دریو واړو معناګانو ته شامل دی .

د دغه رسالې د ډېر بارونکي په نظر چې د دغه دریواړو معناګانو څخه هره یوه واضحتل شي په اوسني وخت کښې د هرې یوې له پاره مصداق وجود لري ځکه داسې جوماتونه وجود لري چې په مقبرو کښې په قبرونو باندې د پاسه آباد شوي دی، او خلک پکښې لمونځ ادا کوي .

د دغه راز ډېر جوماتونه دی چې په ادیرو کښې او د نورو ځایونو کښې د قبرونو په منځ او د یا ځوا وشاکښې جوړ شوي دی، او دغه ډول په ځینو مسجدونو کښې د بعضو پیرانو، اخوندانو او ملا امامانو مړي د ځینو خپلو غرضونو اشخاصو له خوا د فن کیږي چې اکثره یې په لمانځه او دعا کښې د قبلې په لوري مخې ته واقع کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارنگه په مقبرو، درگاه کانو او په اصطلاح زیارتونو
کښې سجده او انحناء او د قبرونو شکلو ول او هم کول د
قبرپرستو او زیارت پرستو له خوا یوه عادي مسئله گرځیدلې
ده. په دې هکله د ډیر تفصیل له پاره د شیخ البانی
کتاب (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مساجد) ته مراجعه وشي
الله پاک دې مونږ ټولو مسلمانانو ته د سمې لارې
هدایت وکړي، او د هر ډول شرک او ناروا اعمالو څخه
مو دې په امان کښې وساتي).

(ژباړن)

هغه اسباب چې الله پیدا کړي دي انکار ترې نشي کیدای

مؤمن سړه له دي چې په دې باندې علم لري چې الله
پاک د هر شي پالونکی او مالک دی، خو د دې سره سره
دې د هغو اسبابو څخه چې الله تعالی پیدا کړي دي انکار نه کوي
د مثال په توگه (الله ج) د نباتاتو د راټوکولو او زرغونه
ولو له پاره لکه چې فرمایي باران یې سبب گرځولی دی -
(وَمَا أَنْزَلَ اللهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ) (۱)

(۱) بقره: ۱۶۴-

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: او په هغه څه کښې چې را ورولی دی الله تعالیٰ د آسمان له طرفه له او بو څخه نور ځینې عونه کړی دی ده په هغوا وبو سره ځمکه پس د دې د والی د هغې نه او خپاره کړی یې دی په دې ځمکه کښې له هر قسمه ژندي سریعنی خوځیدو نکي څیزونه ـ

دغه راز لمر او سپوږمۍ د هغه شیانو له پاره اسباب ګرځولي دي دکوم وجود چې د دغو دواړو یعنی لمر او سپوږمۍ پورې اړه لري ـ

دغه ډول یې دعا او شفاعت په هغه څه کښې چې په دعا او سفارش سره حاصلیږي اسباب ګرځولي دي ـ

د مثال په توګه په بانډی د مسلمانانو له خوا د جنازې د لمونځ اداکول شول، ځکه د جنازې لمونځ د هغوا سبا بو د جملې څخه دی چې الله پاک دهغې په توسه سره پر مړي باندي رحم کوي او په دغه مړي باندي د جنازې د لمانځه اداکونکو ته ثواب ورکوي ـ

اما په اسبابو کښې دری ټکو ته متوجه کیدل په کار دي یو داچې د مقصد د حصول له پاره په خاص ډول سره کوم ځانګړي سبب په پام کښې ونه نیول شي بلکښې د دغه سبب په څنګ کښې د نورو اسبابو څخه هم استفاده کول ضروري دي او د دې سره سره د مطلوب د لاسته راوړلو په لاره کښې ځنې ځنډ ان همروی چې د هغې لري کول هم ضروري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي نوکه چيرته اسباب بشپړ نه شي او خندان له منځه لاړ نشي مقصد نه حاصلېږي، او الله (ج) چي پاك او منزه دى هغه څه لره چي خوښه يې وي هغه پيدا او شته کاندي آګرچي د خلقو خوښه نه وي، او کوم شي چي د خلقو خوښه وي نو د هغې وجود هله ممکن ګرځي چي الله پاك يې د پيدا کيدو اراده وکړي.

دوييم دا چي د يو شي په سببيت باندي عقيد ساتل بې له دي چي په سببيت باندي علم ولري، ممنوع امر دى، پس هغه څوك چي د يو داسي شي سببيت ثابته وي چي ياور باندي علم نه لري او يا هغه د شريعت مخالف وي هغه په باطله لاره روان دي، لکه هغه شخص چي د نذر متعلق په دى ګمان اوسي چي نذر د مصيبتو نو د مخ نيوي او د نعمتو نو د حصول په برخه کښي يو سبب دى، ځکه په صحيحين کښي د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابته ده چي رسول الله صلى الله عليه وسلم د نذر د منلو څخه منع کړي ده او فرمايلي يې دي: نذر منونکى د نذر په اداکولو سره کوم غوره عمل نه ترسره کوي بلکښي نذر صرف د بخيل دلاسه د مال د خروج او وتلو يوه لاره ده.

دريم دا چي ديني اعمال کوم چي مشروع نه وي د اسبابو د جملې څخه نه حسابيږي، ځکه چي مبنى د عبادا تو، توقيفي ده، يعني د شارع څخه د سمع او نقل پوري اړه لري پس انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

له پاره دا جائز ندی چې دی دا الله پاک سره شریک مقرر کړی، او د الله تعالی څخه په غیر بل چاته دا مدد شه وروا راوبی بلی او عبادت یې ور له پیل کړی، اګرچې دی په دی ګمان اوسی چې د غیر الله بلنه د ده له پاره د ځینو مقاصدو د لاس ته راوړلو په برخه کښی سبب جوړی دای شی. له همدی امله هغه طریقی چې د شریعت مخالفی او بدعت دی د الله تعالی د عبادت په برخه کښی وربانډی دا نسان له پاره عمل ترسره کول اګرچې دی پری د شریعت ګمان هم کوی، ممنوع او ناروا دی.

دا خبره هم په پام کښی نیول په کار دی چې کله کله دا نسان سره د ځینو مقاصدو په لاس ته راوړلو کښی هغه وخت چې دی دا الله تعالی سره شریک مقرر کاندی شیطان مرسته کوی، او کله کله دا نسان ځنی حاجتونه د کفر فسق، او عصیان په وجه سره حاصلیږی خود ده له پاره د دغو اعمالو انجامول حرام او ناروا دی ځکه کوم فساد چې د دغه افعالو په ارتکاب سره منځ ته راځی هغه ډیرلوی دی په نسبت سره هغه مصلحت ته چې د دغو ناروا اعمالو په انجامولو سره منځ ته راځی.

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت مقصد د مصالحو تحصیل او تکمیل او د مفاسدو تقلیل، او له منځه وړل دی پس الله پاک چې په کوم شی سره امر کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هغې د قائدې اوکتنې د سولو ابڅ راجع او نیات متصور دی او د کوم شی څخه چې یې منع کړې د هغه نو په هغې کښې د فساد د منځ ته را تلو جانب راجع او زیات متصور دی -

دا یو څو جملې دې چې زښت زیات بسط او تفصیل لري، خو دا چې په دغو محدودو پاڼو کښې نه ځائیږي نو په لنډ ډول سره ور باندې رڼا واچول شوه

والله اعلم

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد وعلی آله واصحابه اجمعین ط

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library